

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM

2014–2015

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Zbyněk Vodstrčil

Dopravní nehoda a zkrácené přípravné řízení

Praha 2015

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Jaroslav Konečný

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR COMBINED STUDIES

2014–2015

BACHELOR THESIS

Zbyněk Vodstrčil

**Traffic Accident and Shortened Preliminary
Proceedings**

Prague 2015

The Bachelor Thesis Work Supervisor:

Mgr. Jaroslav Konečný

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 9. 3. 2015

Zbyněk Vodstrčil

Poděkování

Chtěl bych poděkovat svému vedoucímu práce Mgr. Jaroslavu Konečnému za cenné rady a odbornou pomoc při tvorbě bakalářské práce.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá problematikou dopravních nehod a zkráceného přípravného řízení. Úvodní část práce je zaměřena na rozdělení dopravních nehod podle způsobu zpracování, popis trestných činů souvisejících s dopravou a teorii zkráceného přípravného řízení. Praktická část práce obsahuje metodický postup policejního orgánu ve zkráceném přípravném řízení v souvislosti s dopravní nehodou a výčet trestných činů v dopravě, které lze realizovat v rámci zkráceného přípravného řízení.

Klíčová slova

Dopravní nehoda, metodický postup, orgány činné v trestním řízení, policejní orgán, přípravné řízení, trestné činy v dopravě, zkrácené přípravné řízení.

Annotation

The bachelor's thesis deals with the issue of traffic accidents and shortened preliminary proceedings. The introductory part of the work is focused on the division of traffic accidents according to the manner of processing, description of criminal acts related to traffic and the theory of shortened preliminary proceedings. The practical part of the work includes the methodological procedure of the police body in shortened preliminary proceedings in connection with a traffic accident and the list of criminal acts in traffic, which can be realised within shortened preliminary proceedings.

Key words

Bodies active in criminal proceedings, criminal acts in traffic, methodological approach, police body, preliminary proceedings, shortened preliminary proceedings, traffic accident.

OBSAH

ÚVOD	9
1 DOPRAVNÍ NEHODA	11
1.1 Rozdělení dopravní nehody podle způsobu zpracování.....	13
1.2 Dopravní nehoda z pohledu trestního práva hmotného	16
1.3 Dopravní nehoda a přestupek	18
1.3.1 Pojem přestupku a jeho znaky.....	19
1.3.2 Přestupky v souvislosti s dopravní nehodou	20
2 TRESTNÉ ČINY V DOPRAVĚ	21
2.1 Nedbalostní trestné činy v dopravě.....	22
2.2 Úmyslné trestné činy v dopravě.....	24
2.3 Porušení důležité povinnosti v souvislosti s dopravní nehodou.....	25
2.4 Obecná právní úprava trestního řízení	27
2.4.1 Orgány činné v trestním řízení.....	28
2.4.2 Přípravné řízení.....	29
3 ZKRÁCENÉ PŘÍPRAVNÉ ŘÍZENÍ	32
3.1 Účel a podmínky konání zkráceného přípravného řízení	32
3.2 Lhůty ve zkráceném přípravném řízení.....	33
3.3 Zásady aplikované ve zkráceném přípravném řízení	34
3.4 Postup policejního orgánu ve zkráceném přípravném řízení.....	35
3.5 Způsoby ukončení zkráceného přípravného řízení	37
3.5.1 Ukončení zkráceného přípravného řízení policejním orgánem	38
3.5.2 Vyřízení věci státním zástupcem	39
4 METODIKA POSTUPU POLICEJNÍHO ORGÁNU VE ZKRÁCENÉM PŘÍPRAVNÉM ŘÍZENÍ	41
4.1 Postup policejního orgánu před zahájením zkráceného přípravného řízení.....	42
4.1.1 Přijetí oznámení	43
4.1.2 Postup na místě dopravní nehody	44
4.1.3 Postup při prověřování a objasňování dopravní nehody	48
4.2 Postup policejního orgánu po zahájení zkráceného přípravného řízení.....	49
4.2.1 Záznam o sdělení podezření	51
4.2.2 Protokol o výslechu podezřelého.....	52
4.2.3 Ostatní náležitosti důležité pro posouzení osoby v řízení před soudem.....	54
4.3 Postup policejního orgánu při ukončení zkráceného přípravného řízení	55

4.4 Trestné činy realizované na dopravním inspektorátu	56
4.5 Obecný náhled na okolnosti trestných činů v dopravě	62
ZÁVĚR.....	63
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	65
SEZNAM TABULEK	69
SEZNAM PŘÍLOH.....	70

ÚVOD

Problematika dopravních nehod je v současné době v mnoha případech podceňována, a to hlavně ze strany samotných účastníků silničního provozu, kteří si velmi často neuvědomují, že porušováním dopravních předpisů zvyšují riziko dopravní nehody a tím i jejích následků. Právě samotný následek dopravních nehod, je zásadní pro postup policejního orgánu ve zkráceném přípravném řízení. K posouzení vzniklého následku provádí příslušný policejní orgán v dané věci potřebné objasňování a prověřování dle dikce zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů (dále jen trestní řád). Veškeré tyto úkony je policejní orgán povinen konat pod dohledem státního zástupce, který usměrňuje postup policejního orgánu v trestním řízení. Trestné činy v dopravě a jejich následky ve většině případů vycházejí z porušení důležité povinnosti, které jsou zakotveny v zákoně č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o silničním provozu).

V případě dodržení zákonného postupu, zjištění a zajištění všech potřebných důkazů policejní orgán věcně přispívá k udržování zákonnosti a tím i principu zásad trestního řízení. Jestliže v dané věci vede zkrácené přípravné řízení, přispívá tak k urychlení trestního řízení, a tím i ke snížení zatíženosti soudů. Současně přispívá ke snížení zatíženosti policejních orgánů, které by jinak v daných věcech musely konat vyšetřování. Zvolení správného počátečního postupu jak na místě dopravní nehody, tak v průběhu prověřování má zásadní vliv na průběh zkráceného přípravného řízení, neboť je zde nutné ve velmi krátké době opatřit veškeré potřebné důkazy svědčící o vině podezřelého, které může státní zástupce po vlastním posouzení předložit soudu.

Ucelený přehled problematiky dopravních nehod zpracoval autor práce v souladu s platnou a účinnou legislativou a na základě odborné literatury, kterou u vybraných trestných činů doplnil o související judikaturu. Při vypracovávání metodického postupu policejního orgánu ve zkráceném přípravném řízení čerpal autor převážně z interních aktů řízení, které doplnil o své dosavadní zkušenosti z policejní praxe.

Teoretická část bakalářské práce se zabývá teoretickou stránkou problematiky dopravních nehod, obsahuje charakteristiku trestných činů v dopravě a blíže popisuje problematiku zkráceného přípravného řízení jakožto jedné z forem přípravného řízení.

Praktická část práce je zaměřena autorem práce na vytvořený metodický postup, který blíže popisuje činnost policejního orgánu ve zkráceném přípravném řízení

a konkrétní trestné činy v dopravě, které je možné realizovat ve zkráceném přípravném řízení v působnosti dopravního inspektorátu.

Cílem práce je přiblížit teoretickou i praktickou stránku problematiky dopravních nehod v souvislosti se zkráceným přípravným řízením, provést výčet trestných činů v dopravě a na závěr vytvořit metodický postup policejního orgánu ve zkráceném přípravném řízení.

Bakalářská práce je vypracována dle legislativy platné a účinné k 31. 12. 2014.

1 DOPRAVNÍ NEHODA

Dopravním nehodám není v posledních letech věnována dostatečná pozornost, jakou si právem zasluhují. Obecně lze říci, že úcta populace k platné legislativě se rok od roku snižuje, a to hlavně v důsledku nedostatečného uplatňování práva. Tento jev se může odrazit na počtu dopravních nehod i jejich následcích.

Vymezení a definici samotného pojmu dopravní nehody nelze nalézt v přestupkovém zákoně, jelikož je zakotvena v zákoně o silničním provozu. Tento zákon upravuje základní práva a povinnosti účastníků silničního provozu a usměrňuje pravidla na pozemních komunikacích.

Pojem dopravní nehody je přesně definován v ustanovení § 47 odst. 1 zákona o silničním provozu, kde je uvedeno, že: *„Dopravní nehoda je událost v provozu na pozemních komunikacích, například havárie nebo srážka, která se stala nebo byla započata na pozemní komunikaci a při níž dojde k usmrcení nebo zranění osoby nebo ke škodě na majetku v přímé souvislosti s provozem vozidla v pohybu.“*

Dopravní nehody mají určité základní pojmové znaky, podle kterých lze vyhodnotit, jestli jde skutečně o dopravní nehodu či jinou škodní událost. V případě vzniku události můžeme pomocí níže uvedených pojmových znaků dopravní nehody zvolit správný způsob šetření události, ale i správné zadokumentování této události.

Mezi tyto základní pojmové znaky dopravních nehod lze zařadit:

- *neočekávanost* – dopravní nehody jsou události, které nelze předvídat, jelikož jsou náhlé a neočekávané, ale vzhledem k riskantní jízdě některých řidičů či účastníků lze očekávat, že k této události dojde. Jako příklad možno uvést, že při rychlé a bezohledné jízdě v nepřehledném úseku pozemní komunikace (např. v zatáčce).
- *událost v provozu na pozemních komunikacích* – událost lze považovat za dopravní nehodu jen tehdy, když se stane v místech, kde v plném rozsahu platí pravidla silničního provozu. Jestliže dojde k události mimo dálnici, silnici, místní či účelovou komunikaci, zpravidla nejde o dopravní nehodu.
- *škoda na životě, zdraví nebo na majetku* – zmíněné škody jsou dalším základním znakem, ale za škodu se považují jen tehdy, když jsou v příčinné souvislosti s nehodovou událostí.

- *přímá souvislost s provozem vozidla* – vozidlo se musí pohybovat po pozemní komunikaci a v případě vzniku dopravní nehody musí být v přímé souvislosti s jeho provozem.¹

Dle dostupných statistik v roce 2013, které eviduje Ředitelství služby dopravní policie Policejního prezidia České republiky, jsou hlavní příčinou nehod řidičů motorových vozidel:

- nesprávný způsob jízdy,
- nepřiměřená rychlost,
- nedání přednosti,
- nesprávné předjíždění.

Hlavní příčiny dopravních nehod lze dále podrobněji rozepsat do nejčastějších příčin dopravních nehod řidičů motorových vozidel – viz tabulka 1.

Tabulka 1: Deset nejčastějších příčin dopravních nehod v roce 2013

Pořadí	Nejčastější příčiny dopravních nehod řidičů motorových vozidel	Počet
1.	řidič se plně nevěnoval řízení vozidla	14 151
2.	nepřízpůsobení rychlosti stavu vozovky	7701
3.	jiný druh nesprávného způsobu jízdy	6318
4.	nedodržení bezpečné vzdálenosti za vozidlem	6253
5.	nesprávné otáčení nebo couvání	6048
6.	nepřízpůsobení rychlosti dopravně technickému stavu vozovky	4042
7.	nezvládnutí řízení vozidla	4023
8.	nedání přednosti proti příkazu dopravní značky DEJ PŘEDNOST	3554
9.	jízda po nesprávné straně vozovky, vjetí do protisměru	2501
10.	vyhýbání bez dostatečné boční vůle	2396

Zdroj: Ředitelství služby dopravní policie Policejního prezidia České republiky²

Deset nejčastějších příčin dopravních nehod je seřazeno podle jejich počtu a každá z těchto podrobněji rozepsaných nejčastějších příčin spadá pod určitou hlavní příčinu.

S příčinami dopravních nehod jsou úzce spojeny i jejich následky. Jak již bylo zmíněno, dopravní nehody jsou rizikovým faktorem silničního provozu, jelikož mají dopad na životy či zdraví osob a škody na majetku.

¹ PORADA, V. a kol. *Silniční dopravní nehoda v teorii a praxi*. Praha: Linde, 2000. s. 104-105. ISBN 80-7201-212-6.

² POLICIE ČR: *Statistika nehodovosti 2013* [on-line]. 2015. [cit. 2015-01-24]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/statistika-nehodovosti-900835.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>

Podle statistiky evidujeme u škod na zdraví a životě účastníků dopravních nehod:

- usmrcení,
- těžké zranění,
- lehké zranění.³

Následky dopravních nehod mají v určitých případech dopad jak na kvalitu života samotných účastníků dopravních nehod, tak i na život jejich nejbližších.

1.1 Rozdělení dopravní nehody podle způsobu zpracování

Základním předpokladem pro správné zpracování dopravní nehody je provedení přesné právní kvalifikace, která má vliv na vlastní řešení šetřené události.

Podle způsobu zpracování rozdělujeme dopravní nehody na:

- 1) dopravní nehody nepodléhající oznamovací povinnosti,
- 2) dopravní nehody ukončené v blokovém řízení,
- 3) dopravní nehody, které nelze ukončit v blokovém řízení,
- 4) střet vozidla se zvěří,
- 5) škodní událost.⁴

Ad 1) Dopravní nehody nepodléhající oznamovací povinnosti

Jedná se o dopravní nehody, při kterých nedojde ke zranění či usmrcení osob, dále k hmotné škodě na majetku třetí osoby a rovněž nesmí dojít k hmotné škodě, která převyšuje zřejmě částku 100 tisíc Kč na zúčastněných vozidlech či přepravovaných věcech. Tyto podmínky jsou uvedeny v ustanovení § 47 odst. 4 a 5 zákona o silničním provozu.

V případě dodržení těchto podmínek mohou účastníci dopravní nehody věc vyřešit tak, že společně sepíší tzv. Záznam o dopravní nehodě, a to i bez účasti hlídky policie či samotného ohlášení této události na policii.

Pokud se však na místo této dopravní nehody dostaví hlídka policie, která zjistí nějaké protiprávní jednání, tak je povinna jej vyřešit. V případě, že jsou splněny podmínky uvedené v ustanovení § 84 odst. 1 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích,

³ KONEČNÝ, J. *Šetření a dokumentace silničních dopravních nehod*. Praha: Ministerstvo vnitra, 2011. s. 15. Č. j. MV-50082-1/VO-2011.

⁴ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 160/2009, kterým se upravuje postup na úseku bezpečnosti a plynulosti silničního provozu. Čl. 37-40.

ve znění pozdějších předpisů (dále jen přestupkový zákon), může hlídka věc vyřešit v blokovém řízení. V opačném případě věc dopravní nehody nelze na místě uzavřít v blokovém řízení a musí být oznámena věcně a místně příslušnému správnímu orgánu k projednání.

Ad 2) Dopravní nehoda ukončená v blokovém řízení

V tomto případě se jedná o dopravní nehody, při kterých buď vznikne povinnost ohlásit dopravní nehodu policii, anebo samotní účastníci si na místo žádají účast policie. Po příjezdu hlídky policie na místo této události, věc vyhodnotí a v případě dodržení všech zákonných podmínek je věc dopravní nehody zpracována na Protokol o nehodě v silničním provozu s projednáním.

Ukončení věci v blokovém řízení je možné pouze za splnění tří zákonných podmínek uvedených v ustanovení § 84 odst. 1 přestupkového zákona, kde je uvedeno: *„Přestupek lze projednat uložením pokuty v blokovém řízení, jestliže je spolehlivě zjištěn, nestačí domluva a obviněný z přestupku je ochoten pokutu zaplatit.“* V případě, že není splněna některá z těchto podmínek, policejní orgán zpracuje věc na Protokol o nehodě v silničním provozu a následně jí oznámí věcně a místně příslušnému správnímu orgánu k dalšímu projednání.

Protokol o nehodě v silničním provozu s projednáním se vyhotovuje u dopravní nehody, která má ze zákona oznamovací povinnost ve vztahu k výši způsobené škody převyšující 100 tisíc Kč, při poškození dopravního značení nebo v případě, kdy dojde pouze k sebezranění řidiče, který je současně pachatelem dopravní nehody apod.

Ad 3) Dopravní nehody, které nelze ukončit v blokovém řízení

Jak uvedený název napovídá, jedná se o dopravní nehody, při kterých nejsou splněny podmínky blokového řízení a účastníci nehody jsou povinni ohlásit dopravní nehodu policii. Jsou splněny podmínky ustanovení § 47 odst. 4 a 5 zákona o silničním provozu. Jestliže při takovéto dopravní nehodě dojde ke zranění či usmrcení osob, musí přivolaná hlídka policie vyhodnotit, zda došlo ze strany pachatele dopravní nehody k podezření ze spáchání přestupku či trestného činu. Jako další typický příklad spadající do tohoto druhu dopravních nehod lze uvést: účastník má pozitivní test na alkohol či jinou návykovou látku, jinému ublíží na zdraví, uplatňuje technickou závadu ve sjízdnosti komunikace či technickou závadu na vozidle, nevlastní řidičský

průkaz a další. Jednoduše řečeno, vše co nelze ukončit v blokovém řízení na místě dopravní nehody, se musí zpracovat na Protokol o nehodě v silničním provozu.

Ad 4) Střet se zvířím

Dopravní nehoda, při které dojde ke střetu vozidla se zvířím, zadokumentuje hlídka policie na Záznam o dopravní nehodě zaviněné zvířím nebo na Záznam o dopravní nehodě (tzv. „euroformulář“). V případě, že dopravní nehoda je vyřešena jedním z uvedených způsobů, policejní orgán již tuto věc dále nešetří a na místě dopravní nehody je celá událost uzavřena. Jedná se o dopravní nehodu, která je nezaviněná ze strany řidiče, tudíž ji nelze řešit standardním způsobem, jako je tomu například u běžného porušení nějakého ustanovení zákona o silničním provozu, které lze řešit v blokovém řízení.

Zadokumentování této události má určité níže uvedené podmínky, které musí být striktně dodrženy:

- na místě či v okolí dopravní nehody musí být nalezena zvíře nebo její část, případně biologický materiál,
- nevzniklo zranění zúčastněných osob,
- na zúčastněném vozidle nebyla uplatňována ani zjištěna technická závada,
- u řidiče nebylo zjištěno požití alkoholického nápoje či jiné návykové látky.⁵

V případě, že není splněna některá z výše uvedených podmínek, musí být věc dopravní nehody zpracována na Protokol o nehodě v silničním provozu, a tudíž ji nelze vyřešit přímo na místě dopravní nehody.

Ad 5) Škodní událost

Škodní událostí se rozumí vznik hmotné škody na majetku osob, ke které došlo jednáním účastníků silničního provozu. Především jde o poškození čelních, bočních, zadních skel, dále například světlometů, zpětných zrcátek či laku vozidel, ke kterému dochází zejména předmětem odlétnutým od pneumatik projíždějících vozidel.

Vzniklá událost nepodléhá oznamovací povinnosti a v případě nahlášení

⁵ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 160/2009, kterým se upravuje postup na úseku bezpečnosti a plynulosti silničního provozu. Čl. 39.

této události hlídka policie celou věc zadokumentuje na Záznam o škodní události nebo na Záznam o dopravní nehodě.⁶

Jedná se o událost, která je stejně jako střet vozidla se zvířím nezaviněná ze strany řidiče zúčastněného motorového vozidla.

Škodní událost má i své negativní vymezení, při kterém dojde k poškození motorového vozidla v souvislosti s porušením dopravních předpisů, a to některého z účastníků této události. Jedná se převážně o nedostatečně zajištěný náklad,⁷ který může samovolně odlétnout a tím způsobit poškození na motorovém vozidle. V tomto případě se nejedná o škodní událost, a tudíž policejní orgán musí celou věc šetřit jako dopravní nehodu, která se zadokumentuje na Protokol o nehodě v silničním provozu s projednáním nebo na Protokol o nehodě v silničním provozu,⁸ popřípadě se postupuje jako u dopravní nehody, která ze zákona nepodléhá oznamovací povinnosti (viz podkapitola 1.1 v části Ad 1).

1.2 Dopravní nehoda z pohledu trestního práva hmotného

Trestní právo hmotné slouží k ochraně nejdůležitějších právních statků před trestnými činy, do kterých spadají zájmy společnosti, ústavní zřízení České republiky, dále práva a oprávněné zájmy fyzických a právnických osob.⁹ Trestní právo hmotné je uvedeno v zákoně č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen trestní zákon), který je rozdělen na dvě části, a to obecnou a zvláštní část.

Obecná část má osm hlav, ve kterých je uvedeno, co je trestným činem, jaké jsou znaky trestného činu, druhy trestů a ochranných opatření, které mohou být pachateli za spáchání trestného činu uloženy.

Ve zvláštní části trestního zákoníku jsou vyjmenovány jednotlivé skutkové podstaty trestných činů a tresty, které lze za ně uložit. Zvláštní část má třináct hlav obsahujících trestné činy, které jsou seřazeny dle důležitosti (významu) chráněného zájmu a v jednotlivých hlavách jsou dále rozděleny do dílů. Jako nejdůležitější zájem chráněný zákonem lze označit, právě ochranu života. Ta je obsažena i v ustanovení

⁶ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 160/2009, kterým se upravuje postup na úseku bezpečnosti a plynulosti silničního provozu. Čl. 40.

⁷ Srov. ustanovení § 52 odst. 2 zákona č. 361/2000Sb., o provozu na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů.

⁸ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 160/2009, kterým se upravuje postup na úseku bezpečnosti a plynulosti silničního provozu. Čl. 40 odst. 3.

⁹ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné*. Obecná část. Zvláštní část. 4. vyd. Praha: Leges, 2014. s. 24. ISBN 978-80-7502-044-4.

článku 6 Listiny základních práv a svobod, která zdůrazňuje, že každý má právo na život a nikdo nesmí být života zbaven. Život a zdraví osoby chrání trestní zákoník jako hlavní nejdůležitější společenskou hodnotu.¹⁰

Jelikož je tato práce zaměřena pouze na trestné činy v dopravě, nebudou zde vyjmenovány všechny jednotlivé hlavy a trestné činy, které jsou obsaženy v trestním zákoníku. V souvislosti s trestnými činy v dopravě se můžeme setkat převážně s nedbalostními, ale také úmyslnými trestnými činy.

Trestní zákoník rozlišuje dvě formy zavinění (tj. úmysl a nedbalost). Úmyslné zavinění (§ 15 trestního zákoníku) dělíme podle vztahu pachatelovy vůle k porušení nebo ohrožení zájmu chráněného trestním zákoníkem na úmysl přímý (§ 15 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku) a úmysl eventuální (§ 15 odst. 1 písm. b) trestního zákoníku). V obou případech si je pachatel vědom toho, že svým činem může způsobit protiprávní následek.¹¹

V hlavě druhé tohoto zákona je v ustanovení § 12 odst. 1 zakotvena zásada zákonnosti a zásada subsidiarity trestní represe, kde je uvedeno, že: *„Jen trestní zákon vymezuje trestné činy a stanoví trestní sankce, které lze za jejich spáchání uložit.“* Dále v ustanovení § 12 odst. 2 je uvedeno, že: *„Trestní odpovědnost pachatele a trestněprávní důsledky s ní spojené lze uplatňovat jen v případech společensky škodlivých, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu.“*

Pojem trestného činu je uveden v ustanovení § 13 odst. 1 trestního zákoníku, kdy jeho definice zní: *„Trestným činem je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky v takovém zákoně.“*

V ustanovení § 13 odst. 2 trestního zákoníku je dále uvedeno, že: *„K trestní odpovědnosti za trestný čin je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li trestní zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti.“*

Z uvedené definice trestného činu je velmi důležité zmínit dva formální znaky trestného činu, kterými jsou:

- *protiprávnost činu, který trestní zákoník výslovně označuje za trestný,*
- *znaky uvedené v zákoně (formální stránka trestného činu, tj. povinné znaky trestné činu, kterými jsou objekt, objektivní stránka, subjekt a subjektivní stránka).*

¹⁰ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné*. Obecná část. Zvláštní část. 4. vyd. Praha: Leges, 2014. s. 24. ISBN 978-80-7502-044-4.

¹¹ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 4. vyd. Praha: Leges, 2013. s. 33. ISBN 978-80-87576-69-4.

Trestný čin a jeho nové zavedení formálního pojetí trestného činu směřuje k přesnějšímu vymezení jednotlivých skutkových podstat trestných činů, neboť neumožňuje ponechat řešení nejednoznačných nebo širokých zákonných pojmů na judikatuře soudů.¹² Z tohoto vyplývá, že tímto zavedením došlo k omezení prostoru orgánům činným v trestním řízení, hlavně při posuzování pachatele trestného činu. Pro orgány činné v trestním řízení je i přesto závazné, že v dotyčné věci musí zkoumat škodlivost činu pro společnost (§ 12 odst. 2 trestního zákoníku).¹³

Společenská škodlivost určitého trestného činu se bude v souladu s ustanovením § 39 odst. 2 trestního zákoníku posuzovat zejména ve vztahu k chráněnému zájmu, způsobu provedení činu, následku činu, okolnostem, za kterých byl trestný čin spáchán, osobě pachatele a míře zavinění pachatele.

Trestné činy se dle ustanovení § 14 odst. 1 trestního zákoníku dělí na přečiny a zločiny.

- přečiny – *jsou všechny nedbalostní trestné činy a ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let.*
- zločiny – *jsou všechny trestné činy, které nejsou podle trestního zákona přečiny.*
 - *zvláště závažnými zločiny jsou ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně deset let.*

1.3 Dopravní nehoda a přestupek

Přestupky v souvislosti s dopravou obecně spadají do kompetence příslušníků dopravní policie. Hlavním úkolem dopravní policie není jen postihovat protiprávní jednání v rámci porušení dopravních přestupků, ale jejich práce spočívá především v provádění účinné prevence, tj. dohledu nad bezpečností a plynulostí silničního provozu. Podstatou prevence je právě snížení dopravní nehodovosti v provozu na pozemních komunikacích.

¹² NOVOTNÝ, F. a kol. *Trestní zákoník 2010*. Praha: Eurounion, 2010. s. 42. ISBN 978-80-7317-084-4.

¹³ KONEČNÝ, J. *Šetření a dokumentace silničních dopravních nehod*. Praha: Ministerstvo vnitra, 2011. s. 17. Č. j. MV-50082-1/VO-2011.

Dopravní nehoda je ve většině případů pouze přestupkem a za dodržení určitých zákonných podmínek, které umožňuje současná právní úprava, není při vzniku dopravní nehody nutná účast policie.

Přestupek má na rozdíl od trestného činu nižší stupeň závažnosti. Mezi přestupky, se kterými se může policie setkat při výkonu služby, lze zahrnout přestupky proti veřejnému pořádku, proti občanskému soužití, proti majetku a v neposlední řadě již zmíněné přestupky v oblasti dopravy.

1.3.1 Pojem přestupku a jeho znaky

Pojem přestupek je definován v ustanovení § 2 odst. 1 přestupkového zákona, kde je uvedeno, že: *„Přestupkem je zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti a je za přestupek výslovně označeno v tomto nebo jiném zákoně, nejde-li o jiný správní delikt postižitelný podle zvláštních právních předpisů anebo o trestný čin.“*

Z této definice je důležité zmínit znaky přestupku, kterými jsou:

- *protiprávní (zaviněné) jednání, které přestupkový či jiný zákon výslovně označuje za přestupek,*
- *zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti.*

Samotné zavinění je uvedeno v ustanovení § 3 přestupkového zákona, kde je uvedeno, že: *„K odpovědnosti za přestupek postačí zavinění z nedbalosti, nestanoví-li zákon, že je třeba úmyslného zavinění.“* Dle ustanovení § 4 přestupkového zákona lze přestupek spáchat buď z nedbalosti, nebo úmyslně.

Přestupek je spáchán z nedbalosti (§ 4 odst. 1 přestupkového zákona), jestliže pachatel:

- *věděl, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem, ale bez přiměřených důvodů spoléhal na to, že tento zájem neporuší nebo neohrozí (nedbalost vědomá), nebo*
- *nevěděl, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem, ač to vzhledem k okolnostem a svým osobním poměrům vědět měl a mohl (nedbalost nevědomá).*

Přestupek je spáchán úmyslně (§ 4 odst. 2 přestupkového zákona), jestliže pachatel:

- *chtěl svým jednáním porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem (úmysl přímý), nebo*
- *věděl, že svým jednáním může ohrozit zájem chráněný zákonem, a pro případ, že jej poruší nebo ohrozí, byl s tím srozuměn (úmysl eventuální).*

Dle ustanovení § 4 odst. 3 přestupkového zákona se „*Jednáním rozumí i opomenutí takového konání, k němuž byl pachatel podle okolností a svých osobních poměrů povinen.*“

1.3.2 Přestupky v souvislosti s dopravní nehodou

Jednotlivé vymezení přestupků a jejich následný postih za určité porušení v souvislosti s dopravní nehodou byl do 31. 7. 2011 vymezen v přestupkovém zákoně. Dne 1. 8. 2011 vstoupila v účinnost novela zákona o silničním provozu, do které bylo z přestupkového zákona přetransformováno bývalé ustanovení § 22 do podoby ustanovení § 125c.

Přestupky v souvislosti s dopravní nehodou jsou zakotveny v § 125c odst. 1 zákona o silničním provozu. Pod tímto ustanovením se nacházejí vyjmenované přestupky, ale i ostatní přestupky v dopravě, kterých se mohou účastníci silničního provozu v souvislosti s dopravní nehodou dopustit – viz příloha A.

Ustanovení § 47 zákona o silničním provozu je zásadní jak pro šetření dopravních nehod (v rámci přestupku), tak i pro účastníky silničního provozu, kterým udává v případě vzniku dopravní nehody specifické povinnosti. Některá porušení tohoto ustanovení je z hlediska současné právní úpravy charakterizováno jako závažné porušení dopravních předpisů.

2 TRESTNÉ ČINY V DOPRAVĚ

Jedná se převážně o takové trestné činy v dopravě, které jsou v drtivé většině následkem porušení tzv. důležité povinnosti (není nikde v zákoně definována, jelikož se převážně vychází z dosavadní soudní praxe), kdy samotné toto porušení vyplývá již ze zákona o silničním provozu. Ve většině případů těchto trestných činů se koná zkrácené přípravné řízení, které je následně projednáno v řízení před samosoudcem, a to ve zjednodušeném řízení. V tomto řízení se rozhoduje o vině a trestu pro pachatele trestného činu.

Mezi tyto trestné činy v dopravě patří z převážné části právě silniční dopravní nehody, které jsou stále více rizikovým faktorem, hlavně vzhledem k jejich následkům na životech, zdraví účastníků a také škodám na majetku. Trestná činnost související s dopravními nehodami má určitá specifika a některá z nich jsou pro ně dokonce charakteristická, na rozdíl od jiných kriminálních deliktů. Pachatel dopravní nehody je z převážné většiny bezúhonný občan, který má zpravidla na místě dopravní nehody snahu spolupracovat.¹⁴ Na druhou stranu lze uvést, že pachatel dopravní nehody má snahu obviňovat z příčiny dopravní nehody jiné účastníky silničního provozu a mnohdy i ovlivňovat případné svědky celé události. Dalším charakteristickým znakem je i určité zkratkovité jednání po dopravní nehodě, typickým znakem je například útěk či újezd pachatele dopravní nehody. Jiným charakteristickým znakem je požití alkoholického nápoje po nehodě, a to jako možnost kompenzátoru vzniklého stresu či úmyslné zatajení předchozí jízdy s motorovým vozidlem pod vlivem alkoholického nápoje. Pachatelé dopravních nehod se z hlediska zavinění dopouštějí zpravidla nedbalostních deliktů, kdy jde o trestné činy spáchané z nedbalosti, ale obvykle v kombinaci s porušením tzv. důležité povinnosti, která je příslušným zákonem či jinou normou uložena řidičům dopravních prostředků.¹⁵

Z hlediska legislativy spadají trestné činy v dopravě do oblasti trestního práva, které je odvětvím veřejného práva, jež je rozděleno na trestní právo hmotné a procesní. Trestní právo hmotné je upraveno v trestním zákoníku, který určuje, co je trestný čin, dále vymezuje znaky trestného činu, trestní odpovědnost a v neposlední řadě obsahuje i výměru trestní sankce za odpovídající trestné činy. Trestní právo hmotné je úzce spojeno právě s trestním právem procesním, kdy samotné trestní právo procesní je obsaženo v trestním řádu, který upravuje postup

¹⁴ CHMELÍK, J. a kol. *Dopravní nehody*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. s. 181. ISBN 978-80-7380-211-0.

¹⁵ CHMELÍK, J. a kol. *Dopravní nehody*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. s. 181. ISBN 978-80-7380-211-0.

orgánů činných v trestní řízení. Trestní právo procesní je dále obsaženo v zákoně č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a soudnictví ve věcech mládeže.

V případě, že mladistvý svým jednáním naplní některou skutkovou podstatu trestného činu uvedenou ve zvláštní části trestního zákoníku, ať již v souvislosti se silniční dopravou, nebo obecně je tento skutek nazývá proviněním.

2.1 Nedbalostní trestné činy v dopravě

Samotná podstata nedbalosti spočívá na určité míře opatrnosti. Ta je určena jednak subjektivním, tak i objektivním hlediskem. U objektivního hlediska je vyžadována od všech stejná míra opatrnosti, na rozdíl u subjektivního hlediska je míra opatrnosti závislá na určité situaci.¹⁶ Nejčastějším případem nedbalostního trestného činu v dopravě je nepochybně určitě dopravní nehoda. V trestním zákoníku není dopravní nehoda jako trestný čin obsažena. Dopravní nehody jsou z hlediska zavinění nedbalostní delikty, kdy po subjektivní stránce pachatele jde o trestné činy spáchané z nedbalosti.¹⁷

Při posuzování okolností, které může či nemůže řidič předvídat, je třeba vycházet z konkrétní dopravní situace. Z hlediska zavinění z nedbalosti to pak znamená, že kromě míry povinné opatrnosti vyplývající z pravidel silničního provozu zde existuje i její subjektivní vymezení, vztahující se k míře opatrnosti, kterou je schopen řidič v konkrétním případě vynaložit.

O zavinění z nedbalosti může jít pouze tehdy, pokud povinnost a možnost předvídat porušení nebo ohrožení chráněného zájmu chráněného trestním zákonem jsou dány současně.¹⁸

Pojem nedbalost je vymezen v ustanovení § 16 odst. 1 trestního zákoníku, kde je uvedeno, že trestný čin je spáchán z nedbalosti, jestliže pachatel:

- *věděl, že může způsobem uvedeným v trestním zákoně porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem, ale bez přiměřených důvodů spoléhal, že takové porušení nebo ohrožení nezpůsobí (nedbalost vědomá), nebo*

¹⁶ CHMELÍK, J. *Rukověť trestního práva hmotného a procesního*. 2. vyd. Praha: Linde Praha a. s., 2009. s. 73. ISBN 978-80-7201-778-2.

¹⁷ KONEČNÝ, J. *Šetření a dokumentace silničních dopravních nehod*. Praha: Ministerstvo vnitra, 2011. s. 16. Č. j. MV-50082-1/VO-2011.

¹⁸ NEJVYŠŠÍ SOUD ČESKÉ REPUBLIKY. *Rozsudek Nejvyššího soudu uveřejněný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek. R 43/2002*. JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 4. vyd. Praha: Leges, 2013. s. 201-202. ISBN 978-80-87576-69-4.

- *nevěděl, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, ač o tom vzhledem k okolnostem a k svým osobním poměrům vědět měl a mohl (nedbalost nevědomá).*

Dle výše uvedené definice lze rozdělit nedbalost na vědomou (§ 16 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku) a nevědomou (§ 16 odst. 1 písm. b) trestního zákoníku). V ustanovení § 16 odst. 2 trestního zákoníku je dále uvedeno, že: „*Trestný čin je spáchán z hrubé nedbalosti, jestliže přístup pachatele k požadavku náležité opatrnosti svědčí o zřejmé bezohlednosti pachatele k zájmům chráněným trestním zákonem.*“

Nedbalost vědomá a nevědomá mají společné to, že chybí složka vůle, tedy nedbalost je vybudována na složce vědění. Pachatel trestného činu ani nechce způsobit následek, ani není srozuměn s tím, že by jej mohl způsobit.¹⁹

Mezi nedbalostní trestné činy v dopravě lze zařadit:

- *Usmrcení z nedbalosti* dle ustanovení § 143 TrZ.
- *Těžké ublížení na zdraví z nedbalosti* dle ustanovení § 147 TrZ.
- *Ublížení na zdraví z nedbalosti* dle ustanovení § 148 TrZ.
- *Obecné ohrožení z nedbalosti* dle ustanovení § 273 TrZ.
- *Poškození a ohrožení provozu obecně prospěšného zařízení z nedbalosti* dle ustanovení § 277 TrZ.
- *Poškození a ohrožení životního prostředí z nedbalosti* dle ustanovení § 294 TrZ.

V souvislosti s dopravní nehodou je trestný čin, tedy skutek zavinění z nedbalosti, kvalifikován vždy jako přečin dle ustanovení § 14 odst. 2 trestního zákoníku.

Mezi nejzávažnější trestné činy spojené s dopravní nehodou spadají dle trestní sazby:

- *Usmrcení z nedbalosti* dle ustanovení § 143 odst. 2, 3 nebo 4 TrZ.
- *Těžké ublížení na zdraví z nedbalosti* dle ustanovení § 147 odst. 3 TrZ.
- *Obecné ohrožení z nedbalosti* dle ustanovení § 273 odst. 3 a 4 TrZ.

¹⁹ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 4. vyd. Praha: Leges, 2013. s. 36. ISBN 978-80-87576-69-4.

2.2 Úmyslné trestné činy v dopravě

Tento druh trestných činů v dopravě, na rozdíl od nedbalostních trestných činů, spočívá v úmyslu spáchat trestný čin. Úmysl obsahuje složku vědění a složku volní směřující k uskutečnění určitých skutečností zakládajících trestný čin. Stejně jako u nedbalostních trestných činů lze úmysl rozdělit na dvě formy, a to na úmysl přímý (§ 15 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku) nebo úmysl nepřímý (§ 15 odst. 1 písm. b) trestního zákoníku).²⁰

Samotný název už napovídá, že do této kategorie nelze zařadit dopravní nehody, ale velmi často se jedná o skutky, které jsou právě s dopravními nehodami v příčinné souvislosti.

Pojem úmysl je blíže specifikován v ustanovení § 15 odst. 1 trestního zákoníku, kde je uvedeno, že trestný čin je spáchán úmyslně, jestliže pachatel:

- *chtěl způsobem uvedeným v trestním zákoně porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem* (úmysl přímý), *nebo*
- *věděl, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, a pro případ, že je způsobí, byl s tím srozuměn* (úmysl eventuální).

Mezi úmyslné trestné činy v dopravě lze zařadit:

- *Neposkytnutí pomoci řidičem dopravního prostředku* dle ustanovení § 151 TrZ.
- *Neoprávněné užívání cizí věci* dle ustanovení § 207 TrZ.
- *Podílnictví* dle ustanovení § 214 odst. 1 písm. a) TrZ.
- *Ohrožení pod vlivem návykové látky* dle ustanovení § 274 TrZ.
- *Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání* dle ustanovení § 337 odst. 1 písm. a) TrZ.
- *Opilství* dle ustanovení § 360 TrZ.

Úmysl přímý a nepřímý mají společné to, že existuje jak složka intelektuální, tak i složka volní. V tom je také základní rozdíl mezi úmyslem a nedbalostí. Nedbalost totiž postrádá složku volní.²¹

S úmyslným jednáním se můžeme v rámci trestných činů v dopravě setkat i v případě dopravních nehod. Samotný úmysl není důsledkem vzniku či průběhu dopravní nehody, jako je tomu u nedbalosti, ale setkáme se s ním bezprostředně

²⁰ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné*. Obecná část. Zvláštní část. 4. vyd. Praha: Leges, 2014. s. 233. ISBN 978-80-7502-044-4.

²¹ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné*. Obecná část. Zvláštní část. 4. vyd. Praha: Leges, 2014. s. 234. ISBN 978-80-7502-044-4.

po vzniku nehodové události. Pachatelé dopravních nehod se snaží určitým způsobem cílevědomě zakrýt či odstranit stopy příčiny a zavinění nehody nebo alespoň ztížit samotné vyšetřování této události. Cílem tohoto jednání je snaha uniknout trestní odpovědnosti.²²

Z dosavadní praxe lze uvést, že mezi nejčastější způsoby utajování dopravních nehod patří:

- útěk samotného pachatele dopravní nehody,
- újezd pachatele dopravní nehody i s dopravním prostředkem,
- úmyslná změna nehodové situace na místě dopravní nehody,
 - dopravní prostředek se nenachází v konečném postavení po dopravní nehodě, tj. byl přemístěn,
 - snaha zakrýt či odstranit stopy související s příčinou dopravní nehody.

2.3 Porušení důležité povinnosti v souvislosti s dopravní nehodou

V případě dopravních nehod se můžeme setkat s pojmem důležitá povinnost, která je příčinou podstatné části z nich. V drtivé většině se jedná o jedny z nejzávažnějších trestných činů v dopravě, i když spáchaných z nedbalosti. Důležitá povinnost je promítnuta jak do základní, tak i kvalifikované skutkové podstaty.²³

Tento pojem je uveden ve zvláštní části trestního zákoníku a v případě dopravních nehod se s ním setkáme u trestných činů proti životu a zdraví a dále u trestných činů, které jsou obecně ohrožující.

Jako příklad lze uvést tyto následující trestné činy v dopravě:

- *Usmrcení z nedbalosti* dle ustanovení § 143 odst. 2 TrZ.
- *Těžké ublížení na zdraví z nedbalosti* dle ustanovení § 147 odst. 2 TrZ.
- *Ublížení na zdraví z nedbalosti* dle ustanovení § 148 odst. 1 TrZ.
- *Obecné ohrožení z nedbalosti* dle ustanovení § 273 odst. 2 písm. b) TrZ.
- *Ohrožení pod vlivem návykové látky* dle ustanovení § 274 TrZ.

Podstatou těchto zmíněných trestných činů je právě souvislost s porušením důležité povinnosti. Jako příklad lze uvést přečin ublížení na zdraví z nedbalosti dle ustanovení § 148 odst. 1 trestního zákoníku – viz podkapitola 4.4 v části Ad 1).

²² CHMELÍK, J. a kol. *Dopravní nehody*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. s. 25. ISBN 978-80-7380-211-0.

²³ CHMELÍK, J. a kol. *Dopravní nehody*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. s. 25. ISBN 978-80-7380-211-0.

Důležitá povinnost je sice zmíněna v trestním zákoníku, ale její samotnou definici trestní zákoník neobsahuje. Proto je důležité posuzovat každý případ individuálně.

Při posuzování, zda se jedná o porušení důležité povinnosti či nikoliv, se vychází z dosavadní soudní praxe (judikatury), která uvádí následující typové příklady:

- řízení vozidla bez řidičského oprávnění po vydání zákazu řízení nebo po odnětí řidičského oprávnění,
- předání řízení vozidla osobě nezpůsobilé (§ 5 odst. 2 písm. d) zákona o silničním provozu),
- řízení dopravního prostředku při snížené schopnosti v důsledku zdravotního stavu řidiče,
- jízda vozidlem se silně znečištěným nebo poškozeným čelním sklem a se silně znečištěnými světlomety,
- řízení dopravního prostředku pod vlivem požitého alkoholického nápoje nebo pod vlivem jiné návykové látky,
- nesledování technického stavu vozidla, zejména účinnosti brzd, o nichž řidič ví, že řádně nefungují,
- nevěnování se plně řízení dopravního prostředku,
- neumožnění chodci bezpečné přejití vozovky na přechodu pro chodce, ohrožení chodce přecházejícího pozemní komunikaci,
- držení v ruce nebo jiným způsobem telefonního přístroje nebo jiného hovorového nebo záznamového zařízení,
- nedodržení směru a způsobu jízdy, tj. vjetí do protisměru,
- předjíždění v místech, kde je to zakázáno,
- nepřiměřená rychlost, zvláště v zatáčce,
- nedání přednosti v jízdě,
- couvání bez dostatečného přehledu a bez zajištění náležitě poučené osoby,
- nezajištění bezpečné přepravy nákladu nebo přepravovaného řidiče,
- porušení pravidel užívání dětské autosedačky apod.²⁴

Policejní orgán pověřený šetřením dopravní nehody, při které je podezření, že vznikla jednáním účastníka silničního provozu, které soudní praxe považuje

²⁴ CHMELÍK, J. a kol. *Dopravní nehody*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. s. 30-76. ISBN 978-80-7380-211-0.

za porušení důležité povinnosti, a při které došlo k ublížení na zdraví, je povinen v případě pochybností v otázce právního posouzení daného skutku (přestupek x trestný čin) požádat dozorujícího státního zástupce o jeho stanovisko. Uvedené stanovisko státního zástupce je pro policejní orgán závazné a má zásadní vliv na další postup ve věci dopravní nehody.

Za porušení důležité povinnosti lze považovat jen porušení takové povinnosti, jež za dané situace zpravidla za následek nebezpečí pro lidský život nebo zdraví, kde tedy jejím porušením může snadno dojít k takovému následku.²⁵ Aby bylo možné uznat, že jde o porušení důležité povinnosti uložené podle zákona, musí soud zjistit, že mezi porušením této povinnosti a následkem trestného činu je příčinná souvislost.²⁶

Z výše uvedeného plyne, že při vyšetřování dopravních nehod je naprosto zásadní posoudit, jestli došlo či nedošlo k porušení důležité povinnosti, jelikož se musí v konkrétním případě rozlišit, zda bude dopravní nehoda řešena jako podezření z trestného činu nebo zůstane pouze v přestupku.

2.4 Obecná právní úprava trestního řízení

Trestní právo procesní ochraňuje zájmy společnosti a ústavní zřízení České republiky. Základním pramenem je trestní řád, kdy hlavním účelem tohoto zákona je upravit zákonný postup orgánů činných v trestním řízení tak, aby trestné činy byly náležitě zjištěny a jejich pachatelé podle zákona spravedlivě potrestáni.²⁷

Trestní řízení a jeho definice je obsažena v ustanovení § 12 odst. 10 trestního řádu. Podstatou trestního řízení je udržovat zákonem upravený postup, který se vztahuje na orgány činné v trestním řízení a i na další zúčastněné subjekty v rámci tohoto řízení. Hlavním úkolem je náležitě prověřit a následně objasnit, zda byl spáchán trestný čin, zjistit pachatele tohoto činu a následně mu uložit podle zákona odpovídající trest či ochranné opatření. Samotné řízení působí kupevňování zákonnosti, k prevenci a zamezování trestné činnosti a v neposlední řadě také k výchově občanů v duchu zachování zákonů a souvisejících pravidel.²⁸

²⁵ NEJVYŠŠÍ SOUD ČESKÉ REPUBLIKY. *Rozsudek Nejvyššího soudu uveřejněný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek. R 11/1964.* JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou.* 4. vyd. Praha: Leges, 2013. s. 202. ISBN 978-80-87576-69-4.

²⁶ NEJVYŠŠÍ SOUD ČESKÉ REPUBLIKY. *Rozsudek Nejvyššího soudu uveřejněný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek. R 31/1966.* JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou.* 4. vyd. Praha: Leges, 2013. s. 202. ISBN 978-80-87576-69-4.

²⁷ Zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky.*

²⁸ FRYŠTÁK, M. a kol. *Trestní právo procesní.* 2. vyd. Ostrava: Key Publishing s.r.o., 2009. s. 9. ISBN 978-80-7418-041-5.

V trestním řízení jsou uplatňovány určité základní zásady, které jsou zárukou zákonnosti. Uvedené zásady jsou zakotveny v hlavě první, a to v obecném ustanovení pod § 2 odst. 1-14 trestního řádu. Mezi základní zásady trestního řízení patří: zásada stíhání jen ze zákonných důvodů, zásada presumpce nevinny, zásada legality a oficiality, zásada volného hodnocení důkazů, zásada spolupráce se zájmovými sdruženími občanů, zásada obžalovací, zásada veřejnosti, zásada ústnosti a zásada bezprostřednosti.

Uvedené základní zásady se převážně týkají orgánů činných v trestním řízení a úzce souvisí také s následným postupem těchto orgánů, v jednotlivých etapách trestního řízení (tj. ve stádiích trestního řízení).

Trestní řízení je rozděleno do několika stádií, kdy postup orgánů činných v trestním řízení (dále jen OČTŘ) je uspořádán v určitých časových úsecích, v nichž tyto orgány plní své úkoly s cílem dosáhnout účelu trestního řízení.

Rozlišujeme následující stádia trestního řízení:

- přípravné řízení,
- předběžné projednání obžaloby,
- hlavní líčení,
- opravné řízení,
- řízení vykonávací.²⁹

Vzhledem k tomu, že cílem práce je blíže popsat jednu z forem přípravného řízení, jsou zde uvedena stádia trestního řízení pouze vyjmenována a blíže již nespecifikována.

2.4.1 Orgány činné v trestním řízení

Mezi základní OČTŘ patří soud, státní zástupce a policejní orgán. Zde uvedené orgány jsou současně subjekty trestního řízení. Orgány činné v trestním řízení vzájemně spolupracují, kdy na samotném počátku stojí policejní orgán, který provádí v přípravném řízení prověřování a následně vyšetřování za účelem zjištění, zda lze v daném skutku spatřovat spáchání trestného činu či nikoliv a kdo je za uvedený čin trestně odpovědný.

Policejní orgán úzce spolupracuje právě se státním zástupcem, který je v dané věci pověřen dohlížet na dodržování zákonného postupu policejního orgánu

²⁹ FRYŠTÁK, M. a kol. *Trestní právo procesní*. 2. vyd. Ostrava: Key Publishing s.r.o., 2009. s. 102. ISBN 978-80-7418-041-5.

a je oprávněn policejnímu orgánu ukládat v dané věci pokyny, které jsou pro policejní orgán závazné.

Státní zástupce na podkladě shromážděných materiálů od policejního orgánu, věc následně předá příslušnému soudu prostřednictvím návrhu na potrestání nebo podáním obžaloby.

Soud jako jediný v trestním řízení může dále rozhodnout o vině a uložit zákonem stanový trest či jiné opatření.

Policejní orgány jsou vymezeny v ustanovení § 12 odst. 2 trestního řádu, kde jsou za policejní orgány označeny: útvary Policie České republiky, Generální inspekce bezpečnostních sborů, pověřené orgány Vězeňské služby ČR, pověřené celní orgány, pověřené orgány Vojenské policie, pověřené orgány Bezpečnostní informační služby, pověřené orgány Úřadu pro zahraniční styky a informace, pověřené orgány Vojenského zpravodajství a pověřené orgány Generální inspekce bezpečnostních sborů.

K dalším subjektům trestního řízení patří i osoba, proti které se trestní řízení vede (podle stádia trestního řízení bude označována jako podezřelý, obviněný, obžalovaný nebo odsouzený), obhájce, poškozený, zúčastněná osoba, probační úředník a v řízení proti mladistvému ještě orgán pověřený péčí o mládež apod.

2.4.2 Přípravné řízení

České trestní řízení představuje tzv. reformovaný typ evropského kontinentálního procesu, pro něž je typické předsoudní stádium trestního řízení. Jedná se o první stádium trestního řízení.³⁰

Trestní řád v ustanovení § 12 odst. 10 uvádí, že přípravným řízením se „rozumí úsek od sepsání záznamu o zahájení úkonů trestního řízení (dle § 158 odst. 3 trestního řádu) nebo provedení neodkladných a neopakovatelných úkonů (§ 160 odst. 4 trestního řádu), které mu bezprostředně předcházejí, a nebyly-li tyto úkony provedeny, od zahájení trestního stíhání do podání obžaloby, návrhu na schválení dohody o vině a trestu, postoupení věci jinému orgánu (dle § 172 trestního řádu), zastavení trestního stíhání, nebo do rozhodnutí či vzniku jiné skutečnosti, jež mají účinky zastavení trestního stíhání před předáním obžaloby,

³⁰ FRYŠTÁK, M. a kol. *Trestní právo procesní*. 2. vyd. Ostrava: Key Publishing s.r.o., 2009. s. 103. ISBN 978-80-7418-041-5.

anebo do jiného rozhodnutí ukončujícího přípravní řízení, zahrnující objasňování a prověřování skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin.“

Hlavní úkoly přípravného řízení:

- zajistit podklad pro rozhodnutí, tj. podání návrhu na potrestání nebo podání obžaloby k soudu nebo následně upustit od dalšího trestního stíhání osoby,
- prověřit všechny okolnosti důležité pro rozhodnutí o trestném činu, jeho pachateli, trestu či ochranného opatření, jakož i pro rozhodnutí o nároku poškozeného na náhradu škody a zajistit potřebné důkazy,
- odhalovat příčiny samotné trestné činnosti a dále i okolnosti, které umožnily či usnadnily jejich spáchání.³¹

Formy přípravného řízení a lhůty k prověřování

V trestním řádu je přípravné řízení rozděleno na tři formy, které se liší podmínkami, za kterých je lze konat, rozsahem opatřených nebo prováděných důkazů a také způsobem jejich ukončení. Hlavním kritériem pro jednotlivé formy přípravného řízení je zejména závažnost trestného činu, o kterém se má řízení konat.

Formy přípravného řízení jsou:

- Standardní přípravné řízení (§ 158 až 167 TR).
- Rozšířené přípravné řízení (§168-170 TR).
- Zkrácené přípravné řízení (§179a-179h TR).³²

Právě zkrácenému přípravnému řízení jako jedné z forem přípravného řízení bude věnována podstatná část této práce, a to v kapitole Zkrácené přípravné řízení.

Policejní orgán je v přípravném řízení vázán určitými lhůtami, které jsou dány trestním řádem. V případě nedodržení těchto lhůt musí policejní orgán státnímu zástupci zdůvodnit, proč tuto lhůtu nedodržel. Lhůty pro skončení prověřování jsou upraveny v ustanovení § 159 odst. 1 trestního řádu.

³¹ NEJVYŠŠÍ STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ: *Stádia trestního řízení* [on-line]. 2012. [cit. 2014-01-11]. Dostupné z: <http://www.nsz.cz/index.php/cs/prubeh-řízení-v-trestních-a-netrestních-vecech/stadia-trestního-řízení>

³² JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 4. vyd. Praha: Leges, 2013. s. 801. ISBN 978-80-87576-69-4.

Policejní orgán by měl dle tohoto ustanovení prověřování skončit v následujících lhůtách:

- *do dvou měsíců od jejich přijetí, jde-li o věc patřící do příslušnosti samosoudce, v níž se nekoná zkrácené přípravné řízení,*
- *do třech měsíců, jde-li o jinou věc patřící do příslušnosti okresního soudu,*
- *do šesti měsíců, jde-li o věc patřící v prvním stupni do příslušnosti krajského soudu.*

Uvedené lhůty se vztahují na prověření skutečností, které nasvědčují tomu, že byl spáchán trestný čin. Policejnímu orgánu jakožto orgánu činnému v trestním řízení to ukládají i základní zásady trestního řádu, které jsou uvedeny v ustanovení § 2 trestního řádu.

Lhůty na prověření se ovšem nevztahují na všechny tři formy přípravného řízení. Výjimku tvoří zkrácené přípravné řízení, kdy samotné prověřování musí být skončeno nejpozději do dvou týdnů ode dne, kdy policejní orgán sdělil podezřelému, ze spáchání jakého skutku je podezřelý a jaký trestný čin je v tomto skutku spatřován (§ 179b odst. 4 trestního řádu).

3 ZKRÁCENÉ PŘÍPRAVNÉ ŘÍZENÍ

Dne 1. 1. 2002 vstoupil v účinnost zákon 265/2001 Sb., který přinesl svou novelizací do trestního řádu zásadní změnu v oblasti trestního řízení, jelikož rozšířil dosavadní přípravné řízení o tzv. zkrácené přípravné řízení. Hlavní podstata této novelizace spočívá v odlehčení orgánům činných v trestním řízení, hlavně policejního orgánu konajícího vyšetřování, státnímu zástupci a obecně i soudům.

Před novelizací mělo přípravné řízení pouze dvě formy, tj. standardní přípravné řízení (§ 158 až § 167 trestního řádu) a rozšířené přípravné řízení (§ 168 až § 170 trestního řádu). Zkrácené přípravné řízení je zakotveno v hlavě desáté, pod oddílem osmým, a to v rozmezí ustanovení § 179a až § 179h trestního řádu. Samotné ustanovení neobsahuje veškeré podrobnosti jako u přípravného řízení, tj. postupu před zahájením trestního stíhání (§ 158 trestního řádu) nebo vyšetřování (§ 160 trestního řádu), ale některé prováděné úkony na ně odkazují a jsou podle nich prováděny.

3.1 Účel a podmínky konání zkráceného přípravného řízení

Hlavním cílem a účelem zkráceného přípravného řízení je co nejrychleji postavit podezřelého před soud a tím dosáhnout ve věci rozhodnutí v co nejkratší době.³³ Tato forma přípravného řízení (při dodržení zákonných lhůt), splňuje doslova účel zákona dle ustanovení § 1 trestního řádu, jelikož působí k upevňování zákonnosti a posiluje důvěru obyvatelstva v současnou právní úpravu. V trestním řádu má zkrácené přípravné řízení striktně vymezené podmínky, za kterých lze tuto zvláštní formu přípravného řízení konat. Dále jsou zde stanoveny i určité specifické povinnosti, které zákon ukládá orgánům činným v trestním řízení. Uložené podmínky a povinnosti vycházejí ze základních zásad trestního řízení a jsou pro tyto orgány závazné.

Zkrácené přípravné řízení nelze konat u všech trestných činů, které jsou uvedeny v trestním zákoníku, jelikož se vztahují pouze na ty trestné činy, které jsou označeny za méně závažné.

Dle ustanovení § 179a odst. 1 trestního řádu je možné zkrácené přípravné řízení konat o trestných činech, které spadají do příslušnosti okresního soudu

³³ FRYŠTÁK, M. a kol. *Trestní právo procesní*. 2. vyd. Ostrava: Key Publishing s.r.o., 2009. s. 119. ISBN 978-80-7418-041-5.

jako soudu prvního stupně a na které zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice nepřevyšuje pět let, jestliže:

- *podezřelý byl přistižen při činu nebo bezprostředně poté, nebo*
- *v průběhu prověřování trestního oznámení nebo jiného podnětu k trestnímu stíhání byly zjištěny skutečnosti, jinak odůvodňující zahájení trestního stíhání a lze očekávat, že podezřelého bude možné ve lhůtě dvou týdnů postavit před soud.*

V ustanovení § 179f trestního řádu jsou popsány překážky, kdy nelze zkrácené přípravné řízení konat nebo v něm pokračovat, jestliže:

- *je dán důvod vazby a nejsou splněny podmínky pro předání zadrženého podezřelého spolu s návrhem na potrestání soudu, nebo*
- *jsou dány důvody pro konání společného řízení o dvou nebo více trestných činech, a alespoň o jednom z nich je třeba konat vyšetřování.*

3.2 Lhůty ve zkráceném přípravném řízení

Zkrácené přípravné řízení má stejně jako jiná forma přípravného řízení přesně stanovené lhůty, které se vztahují jak na policejní orgán, tak i na dozorujícího státního zástupce. Lhůta stanovená pro realizaci zkráceného přípravného řízení a s ní spojené povinnosti policejního orgánu jsou zakotveny v § 179b trestního řádu.

V ustanovení § 179b odst. 3 trestního řádu, je uvedeno, že *„Podezřelého ze spáchání trestného činu je třeba vyslechnout a nejpozději na počátku výslechu mu sdělit, ze spáchání jakého skutku je podezřelý a jaký trestný čin je v tomto skutku spatřován. O tomto úkonu orgán konající zkrácené přípravné řízení učiní záznam do protokolu. Opis záznamu doručí podezřelému a jeho obhájci; policejní orgán zašle opis záznamu do 48 hodin též státnímu zástupci.“*

Podle ustanovení § 179 odst. 4 trestního řádu musí být zkrácené přípravné řízení ukončeno nejdéle do dvou týdnů, a to ode dne, kdy bylo podezřelému sděleno, z jakého skutku je podezřelý a jaký trestný čin je v tomto skutku spatřován. Dvoutýdenní lhůta se začíná počítat od sdělení podezření a během této lhůty je povinen policejní orgán shromáždit veškeré důkazy a podklady pro realizaci zkráceného přípravného řízení a poté věc předat státnímu zástupci, který do konce této lhůty buď podá návrh na potrestání příslušnému soudu, nebo bude postupovat v souladu s ustanovením § 179c odst. 2 trestního řádu. Jestliže policejní orgán zjistí,

že tuto lhůtu není schopen dodržet, tak o této věci písemně informuje dozorujícího státního zástupce a ten jediný může lhůtu prodloužit až o deset dní. Tuto výjimku státnímu zástupci umožňuje trestní řád, ale i ta je omezena, jelikož může prodloužit lhůtu pouze jednou.

Jiná lhůta v souvislosti se zkráceným přípravným řízením je uvedena v ustanovení § 179e trestního řádu, kdy podle tohoto ustanovení je lhůta pro realizaci zkráceného přípravného řízení spojená s lhůtou pro zadržení podezřelého dle ustanovení § 76 odst. 1 trestního řádu (tj. 48 hodin od okamžiku jeho zadržení). V praxi je to tak, že tato 48hodinová lhůta je stanovena společně pro policejní orgán a státního zástupce, který musí nejpozději v této lhůtě předat zadrženou osobu soudu společně s návrhem na potrestání nebo s návrhem na schválení dohody o vině a trestu (§ 179e trestního řádu).

V opačném případě, tj. při nedodržení těchto lhůt, státní zástupce s přihlédnutím k okolnostem případu dle § 179f odst. 2 písm. b) trestního řádu nařídí policejnímu orgánu, aby zahájil trestní stíhání podle hlavy desáté (§ 160 trestního řádu).

3.3 Zásady aplikované ve zkráceném přípravném řízení

Kromě podmínek uvedených v kapitole 3.1 se na zkrácené přípravné řízení vztahují i některé konkrétní základní zásady trestního řízení, ke kterým patří například:

- *zásada rychlosti* – vyplývá z ustanovení § 2 odst. 4 trestního řádu, kde je uvedeno, že trestní věci musí být provedeny co nejrychleji, bez nadbytečných průtahů a přitom nesmí být odepřeny práva a svoboda, kterou zaručuje Listina základních práv a svobod.
- *zásada obžalovací* – je zachována v plné míře i v rámci zkráceného přípravného řízení, protože řízení před soudem je možné jen na základě návrhu na potrestání nebo návrhu na chválení dohody o vině a trestu, které podá státní zástupce. Jejich doručením soudu se v příslušné věci zahajuje trestní stíhání a tím i také samotné řízení před soudem, stejně jako v případě obžaloby (§ 2 odst. 8 trestního řádu).³⁴
- *vyhledávací zásada* – orgány činné v trestním řízení jsou při konání zkráceného přípravného řízení spjaty s povinností, objasňovat okolnosti stejně pečlivě

³⁴ ŠÁMAL, P., J. MUSIL a J. KUČTA a kol. *Trestní právo procesní*. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. s. 548. ISBN 978-80-7400-496-4.

i bez návrhu stran, a to bez ohledu na to, zda jsou ve prospěch či neprospěch osoby, proti níž se řízení vede (§ 2 odst. 5 trestního řádu).³⁵

- *zásada zajištění práva na obhajobu* – dle ustanovení § 2 odst. 13 trestního řádu je uvedeno, že ten, proti němuž se trestní řízení vede, musí být v každém období řízení poučen o právech umožňujících mu plné uplatnění obhajoby a o tom, že si též může zvolit obhájce.
 - V rámci zkráceného přípravního řízení je tato zásada zakotvena v ustanovení § 179b odst. 2 trestního řádu, kde je uvedeno, že podezřelý má stejná práva jako obviněný a v případě zadržení podezřelého má tato osoba právo zvolit si obhájce a radit se s ním i bez přítomnosti třetí osoby.

Ze zásady priority speciální úpravy před obecnou zákonnou úpravou pak vyplývá, že pokud jsou splněny zákonné podmínky pro konání zkráceného přípravního řízení, má se všeobecně upřednostnit tato forma přípravního řízení, což ostatně odkazuje i na zásadu rychlosti řízení.³⁶

Zkrácené přípravné řízení je provázáno těmito základními zásadami trestního řízení a policejní orgán je povinen vždy poučit osobu, proti níž se takové řízení vede, aby mohla v patřičné míře uplatnit svá práva, na která má podezřelý ze zákona právo.

3.4 Postup policejního orgánu ve zkráceném přípravném řízení

Aby bylo možné realizovat zkrácené přípravné řízení, musí policejní orgán v souladu s ustanovením § 158 trestního řádu nejdříve zjistit, zda v konkrétním případě došlo ke spáchání trestného činu, a pokud k němu došlo, zjistit jeho pachatele. Může nastat i situace, že policejní orgán věc odloží, jelikož ve skutku nelze spatřovat žádné protiprávní jednání, ale v rámci zpracovávání dopravních nehod k tomuto v zásadě dochází zřídka (např. pokud se zjistí, že příčinou dopravní nehody byla náhlá a nečekaná změna zdravotního stavu řidiče, tj. selhání srdeční činnosti).

V případě shromáždění dostatečných důkazů o tom, že v konkrétní věci došlo k podezření ze spáchání trestného činu, musí příslušný policejní orgán neprodleně zahájit úkony trestního řízení dle ustanovení § 158 odst. 3 trestního řádu a dle závažnosti (škodlivosti činu pro společnost) trestného činu buď pokračovat

³⁵ ŠÁMAL, P., J. MUSIL a J. KUČTA a kol. *Trestní právo procesní*. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. s. 548. ISBN 978-80-7400-496-4.

³⁶ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 4. vyd. Praha: Leges, 2013. s. 850. ISBN 978-80-87576-69-4.

dále ve zkráceném přípravném řízení (§ 179a trestního řádu), anebo celou věc předá, dle věcné příslušnosti příslušnému policejnímu orgánu, který ve věci zahájí trestní stíhání, tj. vyšetřování (§ 160 trestního řádu).

Při postupu policejního orgánu ve zkráceném přípravném řízení je důležité zmínit určité náležitosti, které jsou pro tento typ řízení charakteristické.

Ve zkráceném přípravném řízení je osoba, proti níž se řízení zahájilo, označena jako podezřelý. Uvedená osoba není nijak omezena na svých právech, jelikož má obdobná práva jako osoba obviněná ve vyšetřování. Policejní orgán je povinen před sdělením podezření a následným započítáním výslechu podezřelého poučit o jeho právech, která odkazují na práva obviněného dle ustanovení § 33 odst. 1 trestního řádu. Stejně jako u jiné formy přípravného řízení může být při výslechu podezřelého přítomen jeho obhájce, kterého si podezřelý zvolil či mu byl v případě nutné obhajoby ustanoven v souladu s ustanovením § 36 trestního řádu. Obhájce může být dále přítomen i u dalších prováděcích úkonů, které se většinou v rámci zkráceného přípravného řízení konají jen ve výjimečných případech.

Zadržený podezřelý má právo zvolit si obhájce a radit se s ním bez přítomnosti třetí osoby již v průběhu zadržení (§ 179b odst. 2 trestního řádu). Policejní orgán o této věci dotyčnou osobu poučí, a to předtím než provede její výslech. Pokud zadržená podezřelá osoba není propuštěna státním zástupcem na svobodu, je povinen ji odevzdat nejpozději do 48 hodin od zadržení soudu, spolu s návrhem na potrestání. Podmínkou v daném postupu je, že věc se podařilo již v průběhu zadržení náležitě objasnit. V případě, že se danou věc nepodařilo náležitě objasnit v průběhu zadržení a jsou zde dány důvody vazby (§ 67 trestního řádu), potom státní zástupce zahájí trestní stíhání (§ 160 odst. 1 trestního řádu) takové osoby a následně předloží soudu návrh na rozhodnutí o vazbě.³⁷ Jestliže je ve věci dán důvod vazby, nelze v takovém případě konat zkrácené přípravné řízení nebo v něm pokračovat.³⁸

Policejní orgán, který koná zkrácené přípravné řízení, vždy provádí veškeré úkony podle hlavy deváté, výjimkou je provádění neodkladných či neopakovatelných úkonů, které koná podle hlavy čtvrté (§ 179b odst. 1 trestního řádu).

Jak již autor práce v úvodu této kapitoly uvedl, zkrácené přípravné řízení začíná stejně jako ostatní formy přípravného řízení sepsáním záznamu o zahájení úkonů trestního řízení nebo provedením neodkladných a neopakovatelných úkonů

³⁷ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 4. vyd. Praha: Leges, 2013. s. 854. ISBN 978-80-87576-69-4.

³⁸ Srov. ustanovení § 179f odst. 1 písm. a) zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

(§ 158 odst. 3 trestního řádu). Přesto se dvoutýdenní lhůta pro realizaci zkráceného přípravného řízení počítá až od sdělení podezření (§ 179b odst. 3 trestního řádu).

Samotný záznam o sdělení podezření nemá účinky zahájení trestního stíhání, jelikož to začíná až doručením návrhu na potrestání soudu.³⁹ To znamená, že v tomto řízení se nevydává usnesení o zahájení trestního stíhání, jako tomu je u vyšetřování konaného dle ustanovení § 160 trestního řádu.

Opis záznamu o sdělení podezření musí policejní orgán doručit jak podezřelému a jeho obhájci, tak i do 48 hodin státnímu zástupci (§ 179 odst. 3 trestního řádu).

Po shromáždění veškerých důkazů a ostatních podkladů policejní orgán postupuje v souladu s ustanovením § 179c trestního řádu. Pokud policejní orgán po skončení zkráceného přípravného řízení nerozhodne o odložení věci z důvodu uvedeného v ustanovení § 159 a odst. 1 až 3 nebo 5 trestního řádu, předloží státnímu zástupci stručnou zprávu o výsledku zkráceného přípravného řízení, ve které uvede, jaký trestný čin je ve skutku spatřován, pro který je sděleno podezření a jaké důkazy, jež lze provést před soudem, podezření odůvodňují.

Na podkladě těchto materiálů může státní zástupce následně podat návrh na potrestání k soudu, kde bude věc projednána ve zjednodušeném řízení před samosoudcem. Jedná se pouze o jeden z možných způsobů ukončení zkráceného přípravného řízení.

Návrh na potrestání je rozhodnutím v trestním řízení, které musí obsahovat veškeré náležitosti jako obžaloba, s výjimkou odůvodnění.⁴⁰

Obecně může zkrácené přípravné řízení skončit jak policejní orgán, tak i státní zástupce, ale pouze za předpokladu dodržení určitých podmínek, které budou popsány v následující podkapitole.

3.5 Způsoby ukončení zkráceného přípravného řízení

Orgány činné v trestním řízení provádějí ukončení zkráceného přípravného řízení v souladu s trestním řádem, ve kterém jsou striktně dané jejich podmínky a povinnosti. Veškeré tyto náležitosti jsou obsaženy v ustanovení § 179c trestního řádu, kde je uveden postup jak policejního orgánu, tak i státní zástupce.

³⁹ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 4. vyd. Praha: Leges, 2013. s. 851. ISBN 978-80-87576-69-4.

⁴⁰ FRYŠTÁK, M. a kol. *Trestní právo procesní*. 2. vyd. Ostrava: Key Publishing s.r.o., 2009. s. 120. ISBN 978-80-7418-041-5.

3.5.1 Ukončení zkráceného přípravného řízení policejním orgánem

Postup policejního orgánu v trestním řízení dále upravují i interní akty řízení Policie České republiky, které jsou pro příslušný policejní orgán závazné. Tyto interní akty řízení vycházejí a odkazují se převážně na trestní zákoník a trestní řád. Interním aktem, který se zabývá problematikou trestního řízení a samotným postupem v něm, je pokyn policejního prezidenta č. 103/2013, o plnění některých úkolů policejních orgánů Policie České republiky v trestním řízení, ve znění pokynu policejního prezidenta č. 47/2014.

Způsob ukončení zkráceného přípravného řízení úzce souvisí s okolnostmi daného případu. Po posouzení těchto okolností postupuje policejní orgán v souladu s trestním řádem. Buď zjistí, že nastaly skutečnosti, pro které je povinen věc odložit v souladu s ustanovením § 159a odst. 1 až 3 nebo 5 trestního řádu, nebo spisový materiál předloží státnímu zástupci se stručnou zprávou o jeho výsledku, ve které policejní orgán uvede, jaký trestný čin je ve skutku spatřován a jaké důkazy, jež lze provést před soudem, podezření odůvodňují – viz podkapitola 4.3.

Dle ustanovení § 159a trestního řádu může policejní orgán věc odložit usnesením v následujících případech:

- Není-li dáno podezření ze spáchání trestného činu, policejní orgán věc odloží usnesením, jestliže není na místě vyřídit věc jinak (§ 159a odst. 1 TŘ). Takovým vyřízením může být zejména:
 - odevzdání věci příslušnému orgánu k projednání přestupku nebo jiného správního deliktu (§ 159a odst. 1 písm. a) TŘ), nebo
 - odevzdání věci jinému orgánu ke kázeňskému nebo kárnému projednání (§ 159a odst. 1 písm. a) TŘ).
- Je-li trestní stíhání s odkazem na ustanovení § 11 TŘ nepřístupné (§ 159a odst. 2 TŘ).
- Je-li trestní stíhání vzhledem k okolnostem uvedeným v ustanovení § 172 odst. 2 písm. a) nebo b) TŘ neúčelné (§ 159a odst. 3 TŘ).
- Pokud se nepodařilo zjistit skutečnosti opravňující zahájit trestní stíhání dle ustanovení § 160 TŘ, jestliže pominou důvody odložení, trestní stíhání se zahájí (§ 159a odst. 5 TŘ).

Policejní orgán o odložení věci dle ustanovení § 159a odst. 1 až odst. 3 nebo 5 trestního řádu vyrozumí poškozeného (pokud je znám) a oznamovatele, pokud o to dle ustanovení § 158 odst. 2 trestního řádu požádal (§ 179c odst. 4 trestního řádu).

3.5.2 Vyřízení věci státním zástupcem

Státní zástupce nejen dohlíží nad zákonným postupem policejního orgánu, ale v rámci skončení zkráceného přípravného řízení má vždy konečné rozhodnutí, a to v případě, že policejní orgán věc usnesením odloží dle ustanovení § 159a odst. 1 až 5 trestního řádu.

Usnesení o odložení věci, vydané policejním orgánem podle ustanovení § 159a odst. 1 trestního řádu, může být zrušeno státním zástupcem dle ustanovení § 174 odst. 2 písm. e) trestního řádu, jestliže byl tento postup vyhodnocen jako nezákonný nebo dostatečně neodůvodněný, a to ve lhůtě třiceti dnů od doručení.⁴¹

Státní zástupce, který obdržel od policejního orgánu zprávu o výsledku zkráceného přípravného řízení, postupuje dle ustanovení § 179c odst. 2 a 3 trestního řádu.

Trestní řád stanoví státnímu zástupci na rozdíl od policejního orgánu mnohem více možností, jak dále postupovat ve zkráceném přípravném řízení.

Ustanovení § 179c odst. 2 písm. a) až j) trestního řádu opravňuje státního zástupce rozhodnout v dané věci následovně:

- a) *podat soudu návrh na potrestání, shledá-li, že výsledky zkráceného přípravného řízení odůvodňují postavení podezřelého před soud,*
- b) *podat soudu návrh na schválení dohody o vině a trestu, přičemž použije obdobně ustanovení § 175b TR,*
- c) *věc odložit, nejde-li ve věci o podezření z trestného činu,*
- d) *odevzdat věc příslušnému orgánu k projednání přestupku,*
- e) *odevzdat věc jinému orgánu ke kázeňskému nebo kárnému projednání,*
- f) *věc odložit, jestliže je trestní stíhání nepřipustné podle ustanovení § 11 odst. 1 TR,*
- g) *věc odložit, rozhodl-li o schválení narovnání, přičemž použije obdobně ustanovení § 309 a násl. TR,*
- h) *věc podmíněně odložit podle § 179g TR,*
- i) *věc odložit v případě, jestliže je trestní stíhání neúčelné vzhledem k okolnostem uvedených v ustanovení § 172 odst. 2 TR,*
- j) *opatřením vrátit věc policejnímu orgánu, je-li v rámci zkráceného přípravného řízení třeba provést další úkon.*

⁴¹ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 4. vyd. Praha: Leges, 2013. s. 812. ISBN 978-80-87576-69-4.

Neučiní-li státní zástupce žádné z výše uvedených rozhodnutí či opatření, předá věc příslušnému policejnímu orgánu k zahájení trestního stíhání dle ustanovení § 160 odst. 1 trestního řádu, s poukazem na to, že skutek, pro který se vedlo zkrácené přípravné řízení, má být správně posouzen podle jiného ustanovení zákona, než podle jakého jej posuzoval policejní orgán, a vzhledem k odchylnému právnímu posouzení nelze zkrácené přípravné řízení konat.⁴²

Státní zástupce ovšem kdykoliv již v průběhu zkráceného přípravného řízení, když zjistí, že zkrácené přípravné řízení nemělo být konáno, opatřením zajistí, aby věc byla předána do standardního (popřípadě rozšířeného) přípravného řízení.⁴³

V trestních věcech, v nichž se konalo zkrácené přípravné řízení, samosoudce koná tzv. zjednodušené řízení. V tomto případě se trestní stíhání nezahajuje v přípravném řízení sdělením obvinění, ale až pouhým úkonem státního zástupce spočívajícím v doručení návrhu na potrestání soudu (§ 314b odst. 1 trestního řádu).⁴⁴ Doručením návrhu na potrestání soudu se z osoby podezřelé stává osoba obviněná.

Nejčastějším druhem způsobu ukončení zkráceného přípravného řízení státním zástupcem je právě podání návrhu na potrestání, který je následně doručený k soudu (samosoudci). Cílem zkráceného přípravného řízení je to, aby samosoudce v dané věci vydal trestní příkaz, který je obdobným rozhodnutím, stejně jako rozsudek, ale neobsahuje odůvodnění. Jedná se o zkrácené rozhodnutí s ohledem na zásadu ekonomie trestního řízení. Přičemž lze rozhodovat v zásadě jen u méně závažných trestných činů (§ 314a trestního řádu), za které se ukládají méně přísné tresty (§ 314e odst. 2 trestního řádu).⁴⁵

⁴² FRYŠTÁK, M. a kol. *Trestní právo procesní*. 2. vyd. Ostrava: Key Publishing s.r.o., 2009. s. 120. ISBN 978-80-7418-041-5.

⁴³ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 4. vyd. Praha: Leges, 2013. s. 853. ISBN 978-80-87576-69-4.

⁴⁴ FRYŠTÁK, M. a kol. *Trestní právo procesní*. 2. vyd. Ostrava: Key Publishing s.r.o., 2009. s. 144. ISBN 978-80-7418-041-5.

⁴⁵ FRYŠTÁK, M. a kol. *Trestní právo procesní*. 2. vyd. Ostrava: Key Publishing s.r.o., 2009. s. 152. ISBN 978-80-7418-041-5.

4 METODIKA POSTUPU POLICEJNÍHO ORGÁNU VE ZKRÁCENÉM PŘÍPRAVNÉM ŘÍZENÍ

Šetření dopravních nehod (přestupků) spadá obecně do příslušnosti dopravní policie, respektive příslušných dopravních inspektorátů. Dopravní inspektoráty jsou dále věcně příslušné k šetření a prověřování trestných činů (přečinů) spáchaných v souvislosti s porušením zákona o silničním provozu, u kterých horní hranice trestní sazby nepřevyšuje tři roky. Ve věci těchto trestných činů je nejčastěji realizováno zkrácené přípravné řízení – viz kapitola 3. V případě podezření ze spáchání trestných činů (přečinů), kde horní hranice trestní sazby převyšuje tři roky, je k provádění šetření, prověřování a k případné realizaci zkráceného přípravného řízení věcně příslušná Služba kriminální policie a vyšetřování.

Jestliže zjištěné skutečnosti odůvodňují zahájení trestního stíhání, policejní orgán bez odkladu předloží věc policejnímu orgánu příslušnému konat vyšetřování dle ustanovení § 161 odst. 2 trestního řádu.⁴⁶

Dopravní nehoda a její následné zpracovávání je vždy závislé na průběhu, okolnostem a způsobeném následku dopravní nehody. V případě, že při šetření události vznikne důvodné podezření ze spáchání trestného činu, je důležité na místě dopravní nehody zjistit závažnost zranění poškozeného, neboť od tohoto zranění se bude odvíjet určení přesné právní kvalifikace.

Dále je potřeba zjistit, zda příčinnou dopravní nehody bylo jednání, které soudní praxe považuje za porušení důležité povinnosti, a pokud ano, pak zjistit, zda tento následek (tj. způsobené zranění) je v příčinné souvislosti s dopravní nehodou.

Zjištění závažnosti následku dopravní nehody je velmi důležité z důvodu posouzení věcné příslušnosti policejního orgánu, který bude v dané věci provádět příslušné kroky. Pokud policista zařazený na dopravním inspektorátu zjistí, že při dopravní nehodě, jejíž příčinou bylo nedání přednosti v jízdě, došlo například k těžkému zranění osoby nebo usmrcení osoby je povinen vyrozumět policistu pověřeného vyšetřováním, který si danou věc na místě převezme.

Jak již autor práce uvedl, dopravní inspektorát zpracovává ve zkráceném přípravném řízení pouze přečiny související s dopravními nehodami, u nichž je horní hranice trestní sazby do tří let. Jinak musí věc dopravní nehody předat dle věcné

⁴⁶ Pokyn ředitele Ředitelství služby dopravní policie Policejního prezidia č. 4/2010, kterým se upravuje činnost při šetření silničních dopravních nehod. Čl. 9.

příslušnosti Službě kriminální policie a vyšetřování, a to hned na místě dopravní nehody anebo až po provedení prověřování vedené podle trestního řádu.

Samotný postup policejního orgánu v rámci šetření a následného zpracování dopravních nehod upravují některé interní akty řízení, které jsou pro příslušný policejní orgán závazné.

Jako stěžejní interní akty řízení v rámci problematiky zpracovávání dopravních nehod lze uvést například:

- Závazný pokyn policejního prezidenta č. 160/2009, kterým se upravuje postup na úseku bezpečnosti a plynulosti silničního provozu.
- Pokyn policejního prezidenta č. 103/2013, o plnění některých úkolů policejních orgánů Policie České republiky v trestním řízení, ve znění pokynu policejního prezidenta č. 47/2014.
- Pokyn ředitele Ředitelství služby dopravní policie Policejního prezidia ČR č. 4 ze dne 12. 1. 2010, kterým se upravuje činnost při šetření silničních dopravních nehod.

4.1 Postup policejního orgánu před zahájením zkráceného přípravného řízení

Posunutí počátku přípravného řízení k sepsání záznamu o zahájení úkonů trestního řízení a výslovné zahrnutí objasňování a prověřování skutečností tomu, že byl spáchán trestný čin, spolu s nově zavedeným zkráceným přípravným řízením, začleňuje postup před zahájením trestního stíhání do přípravného řízení.⁴⁷

Jak již autor uvedl v podkapitole 3.4, příslušný policejní orgán v rámci zkráceného přípravného řízení postupuje dle ustanovení § 179b odst. 1 trestního řádu, kde je uvedeno, že orgán konající takové řízení provádí úkony dle trestního řádu podle hlavy deváté, vyjma neodkladných a neopakovaných úkonů, které provádí dle hlavy čtvrté.

Hlava devátá obsahuje postup před zahájením trestního řízení, které je jinak označováno jako prověřování, jež je realizované v souladu s ustanovení § 158 až § 158f trestního řádu. Tento časový úsek je určen policejnímu orgánu na to, aby v dané věci shromáždil potřebné důkazní materiály pro následnou realizaci

⁴⁷ ŠÁMAL, P., J. MUSIL a J. KUČHTA a kol. *Trestní právo procesní*. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. s. 483. ISBN 978-80-7400-496-4.

zkráceného přípravného řízení. Tyto důkazní prostředky jsou státnímu zástupci podkladem pro vypracování návrhu na potrestání, které poté doručí soudu.

Postup policejního orgánu před zahájením zkráceného přípravného řízení v rámci dopravních nehod lze rozdělit do tří kroků:

- Přijetí oznámení.
- Postup na místě dopravní nehody.
 - Prvotní a neodkladná opatření.
 - Prvotní vyšetřovací úkony.
- Postup při prověřování a objasňování dopravní nehody.

4.1.1 Přijetí oznámení

V případě vzniku dopravní nehody je příslušný dopravní inspektorát vyrozuměn zpravidla telefonicky, vyjma dodatečně nahlášených dopravních nehod či nahlášení dodatečného zranění z již ukončené nebo právě probíhající dopravní nehody, která je ve fázi vyšetřování.

Příslušný dopravní inspektorát přijme zpravidla telefonické oznámení přes Integrované operační středisko Policie ČR, které přijímá prvotní oznámení z místa dopravní nehody nebo přes ostatní operační střediska Integrovaného záchranného systému. Telefonické vyrozumění je nejčastějším způsobem přijetí oznámení v rámci dopravních nehod vůbec.

Úkolem policistů přijímajících oznámení je získat základní informace:

- o místě dopravní nehody a hustotě provozu na místě dopravní nehody,
- o charakteru a rozsahu dopravní nehody,
- zda byla přivolána první pomoc (lékař, hasiči apod.),
- jméno, adresu a telefonní číslo oznamovatele.⁴⁸

Jestliže hlídka obdrží nedostatečné či dokonce chybné prvotní informace, může dojít jak k prodlení samotného příjezdu na místo dopravní nehody, tak i k poškození důležitých stop a důkazů nacházejících se na místě dopravní nehody.

⁴⁸ CHMELÍK, J. *Vyšetřování silničních dopravních nehod*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo vnitra, 1998. s. 33, ISBN neuvedeno.

4.1.2 Postup na místě dopravní nehody

Šetření na místě dopravní nehody provádí výjezdová služba příslušného dopravního inspektorátu (dále jen DI). Hlavním úkolem výjezdové služby je provést řádné objasnění celé události s následným zadokumentováním místa dopravní nehody, zúčastněných vozidel a stop nacházejících se na místě dopravní nehody, které je velmi důležité pro další postup a rozhodnutí ve věci.

Výjezdová služba DI na místě dopravní nehody zjišťuje základní údaje o příčinách vzniku dopravní nehody, průběhu nehodového děje, následcích dopravní nehody, zajišťuje a provádí ohledání a další prvotní neodkladné a neopakovatelné úkony.⁴⁹

Postup výjezdové služby DI na místě dopravní nehody lze rozdělit na dvě postupné činnosti, kterými jsou:

- 1) Prvotní a neodkladná opatření,
- 2) Prvotní vyšetřovací úkony.

Ad 1) Prvotní a neodkladná opatření

Než začne výjezdová služba DI zajišťovat potřebné podklady pro pozdější dokazování v dané věci, musí přednostně provést prvotní a neodkladná opatření na místě dopravní nehody, která jsou obsažena v čl. 34 závazného pokynu policejního prezidenta č. 160/2009.

Mezi výše uvedená prvotní a neodkladná opatření na místě dopravní nehody patří:

- poskytnutí první pomoci a zajištění zdravotnického ošetření,
- zajištění odstranění hrozícího nebezpečí vzniklého při dopravní nehodě,
- prvotní zpráva operačnímu středisku o vzniklé situaci,
- částečné či úplné uzavření místa dopravní nehody z důvodu zajištění stop a jiných důkazů před poškozením nebo zničením,
- v případě ujetí nebo útěku pachatele z místa dopravní nehody vyhlásit pátrání,
- vyloučit u účastníků požití alkoholu či užití jiné návykové látky,
- provést lustraci všech účastníků dopravní nehody a všech zúčastněných vozidel, zda nejsou v pátrání,
- zajistit obnovu provozu na pozemních komunikacích apod.

⁴⁹ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 160/2009, kterým se upravuje postup na úseku bezpečnosti a plynulosti silničního provozu. Čl. 33.

Postup i samotné ohledání se na místě dopravní nehody vždy odvíjí od zjištěných skutečností, z tohoto důvodu se postup může v určitých případech podstatně lišit.

Výjezdová služba DI předtím, než začne provádět samotné ohledání a dokumentování dopravní nehody, musí nejprve:

- zjistit příčinu vzniku dopravní nehody,
- zjistit následky dopravní nehody (tj. zranění účastníků),
- zjistit pachatele dopravní nehody a věc přesně právně posoudit (přestupek nebo trestný čin),
- zjistit, zda došlo či nedošlo k porušení důležité povinnosti v souvislosti s dopravní nehodou.

V případě zjištění podezření z trestného činu, které nespadá do věcné příslušnosti dopravního inspektorátu – viz kapitola 4, výjezdová služba DI vyrozumí cestou příslušného operačního střediska Službu kriminální policie a vyšetřování, která si danou věc na místě dopravní nehody převezme. Výjezdová služba DI do jejich příjezdu zajišťuje místo dopravní nehody, aby nedošlo k poškození či zničení vzniklých stop.

Jestliže věc dopravní nehody spadá do věcné příslušnosti dopravního inspektorátu, je povinen dopravní inspektorát po provedení prvotních a neodkladných opatření provést ohledání a dokumentování místa dopravní nehody včetně ostatních vyšetřovacích úkonů. Výčet nejčastěji zpracovávaných trestných činů v rámci dopravního inspektorátu je uveden v podkapitole č. 4.4.

Ad 2) Prvotní vyšetřovací úkony

Prvotní vyšetřovací úkony provádí na místě dopravní nehody zpravidla výjezdová služba DI, a to za účelem zjištění a zajištění potřebných stop a důkazů pro pozdější dokazování před správním orgánem nebo soudem.

Mezi tyto prvotní vyšetřovací úkony lze zařadit:

- ohledání místa dopravní nehody,
- ohledání zúčastněných dopravních prostředků,
- lékařské prohlídky zraněných osob a ohledání mrtvol,
- zjištění stavu účastníků dopravní nehody, respektive vyloučení případného požití alkoholu či jiné návykové látky,

- pronásledování pachatele či účastníka dopravní nehody, který místo bezprostředně poté opustil,
- vyžádání vysvětlení od účastníků nehody a zjištění objektivních svědků.⁵⁰

Ohledání místa dopravní nehody je považováno za neodkladný úkon, který je potřeba řádně zadokumentovat. Před zadokumentováním celé události, je potřeba označit veškeré stopy na místě dopravní nehody, a to jednotlivými čísly, které budou následně popsány. Po označení těchto stop se provede fotodokumentace, která je zpravidla pořízena digitálním fotoaparátem. Po dokončení fotodokumentace místa se vyhotoví náčrtek místa dopravní nehody, který musí obsahovat určité náležitosti. Mezi tyto náležitosti patří zejména: konečné postavení vozidel (popřípadě zraněných či usmrčených osob), vyznačené stopy, postavení svědků události a bezprostřední okolí místa dopravní nehody. Po ukončení všech těchto úkonů musí zpracovatel dopravní nehody zjištěné skutečnosti zaznamenat na Protokol o nehodě v silničním provozu, který je zásadní pro další šetření dopravní nehody a slouží rovněž jako podklad pro případné vypracování znaleckého posudku. Náčrtek místa dopravní nehody musí vytvořit podklad pro budoucí vyhotovení plánu místa dopravní nehody, který je vypracován v určitém měřítku. Veškeré tyto úkony na místě dopravní nehody (ohledání místa dopravní nehody, fotodokumentace, náčrtek a plán místa dopravní nehody) tvoří základní důkazní materiál v rámci dalšího šetření dopravní nehody, a to i v případě vypracování znaleckého posudku.

Ohledání zúčastněných dopravních prostředků je důležité pro další šetření dopravní nehody a v některých případech i k ustanovení pachatele této události. Výjezdová služba DI při tomto ohledání musí postupovat systematicky, aby snížila riziko přehlednutí nebo dokonce znehodnocení stop na dopravním prostředku. Tyto stopy se mohou nacházet jak na dopravním prostředku, tak i v samotném interiéru. Výjezdová služba DI vždy musí posoudit konkrétní situaci a poté zvolit vhodný postup ohledání dopravního prostředku. Může se jednat o následující stopy: biologické stopy, poškození vozidla (vnější a vnitřní část vozidla), části pevných předmětů zachycených vozidlem, části oděvů chodců apod.⁵¹ Podstatou ohledání dopravního prostředku je také zjistit nebo vyvrátit případnou technickou závadu na vozidle. V případě zjištění technické závady na vozidle musí výjezdová

⁵⁰ PORADA, V. a kol. *Silniční dopravní nehoda v teorii a praxi*. Praha: Linde, 2000. s. 148. ISBN 80-7201-212-6.

⁵¹ KONEČNÝ, J. *Šetření a dokumentace silničních dopravních nehod*. Praha: Ministerstvo vnitra, 2011. s. 16. Č. j. MV-50082-1/VO-2011.

služba DI na místě dopravní nehody zjistit, jestli tato závada mohla ovlivnit nebo dokonce způsobit dopravní nehodu, jestliže ano, může vozidlo zajistit pro případné znalecké zkoumání.

Lékařské prohlídky zraněných osob a ohledání mrtvol vždy prvotně provádí přivolaný lékař. V případě dopravních nehod jsou důležité buď pro posouzení právní kvalifikace dopravní nehody, anebo pro případné znalecké zkoumání, při kterém lze zjistit například: směr chůze chodce, jakou částí vozidla byla osoba sražena a zda zranění či úmrtí osoby odpovídá vzniku dopravní nehody (tj. zda je v souvislosti s dopravní nehodou). Zjištěné skutečnosti mohou významně přispět ke stanovení mechanismu vzniku tělesného poškození a průběhu nehodové události.⁵²

Zjištění stavu účastníků dopravní nehody, respektive vyloučení případného požití alkoholu či jiné návykové látky, provádí výjezdová služba DI v souladu s interním aktem řízení – viz podkapitola 4.4 v části Ad 2).

Pronásledování pachatele či účastníka dopravní nehody, který místo bezprostředně poté opustil, lze rozdělit z hlediska šetření dopravních nehod na dvě základní varianty, a to na:

- pachatele, který místo opustil i se zúčastněným vozidlem, nebo
- pachatele, který zanechal zúčastněné vozidlo na místě dopravní nehody a poté z místa utekl.

Výjezdová služba DI musí při příjezdu na takové místo dopravní nehody zajistit veškeré prvotní informace, a to jak k vozidlu které mělo účast na této události, tak i k osobě, která toto vozidlo řídila.

Operativně pátrací opatření k dopadení uprchlého účastníka a zajištění vozidla, které mělo účast na nehodě, musí být provedena bezprostředně po příjezdu výjezdové služby DI na místo dopravní nehody, jelikož s největší pravděpodobností se tento účastník pokusí zahladit stopy na zúčastněném vozidle.⁵³

Na místě dopravní nehody je dále velmi důležité provést zjištění totožnosti všech účastníků a případných svědků celé události. Výpověď těchto osob často pomůže objasnit některé nedostatky či nejasnosti ve vyšetřování dopravní nehody. V případě vzniku závažných dopravních nehod vyzve Policie České republiky prostřednictvím medií případné svědky události, aby se přihlásili na lince 158.

⁵² MUSIL, J., Z. KONRÁD a J. SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. 2. přepracované a doplňkové vydání. Praha: C. H. Beck, 2004. s. 499. ISBN 80-7179-878-9.

⁵³ MUSIL, J., Z. KONRÁD a J. SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. 2. přepracované a doplňkové vydání. Praha: C. H. Beck, 2004. s. 500. ISBN 80-7179-878-9.

4.1.3 Postup při prověřování a objasňování dopravní nehody

Smyslem objasňování a prověřování skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin ve zkráceném přípravném řízení, je v co nejkratší době shromáždit podklady pro podání návrhu na potrestání, návrhu na schválení dohody o vině a trestu nebo pro jiné rozhodnutí v rámci zkráceného přípravného řízení.⁵⁴

Postup při prověřování a objasňování dopravních nehod se vždy odvíjí od konkrétních okolností nehodové události.

Policie České republiky je oprávněna na základě ustanovení § 61 odst. 1 písm. a) zákona o Policii ČR: „*požadovat potřebné vysvětlení od osoby, která může přispět k objasnění skutečností důležitých pro odhalení trestného činu nebo přestupku a jeho pachatele.*“⁵⁵

V případě, že je ve věci dopravní nehody dáno podezření ze spáchání přestupku, provádí příslušný policejní orgán veškeré úkony dle přestupkového zákona a zákona o Policii ČR. Lhůta k vyřízení přestupku je třicet dní, poté policejní orgán musí buď věc oznámit dle ustanovení § 58 odst. 1 přestupkového zákona příslušnému správnímu orgánu k projednání, anebo věc odložit dle ustanovení § 58 odst. 3 písm. b) téhož zákona.

V případě, že se na místě dopravní nehody nebo v rámci šetření dopravní nehody zjistí, že by se ve věci mohlo jednat o podezření ze spáchání trestného činu, je příslušný policejní orgán povinen dle ustanovení § 158 odst. 1 trestního řádu, učinit všechna potřebná šetření a opatření k odhalení skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin.

Při prověřování a objasňování dopravních nehod, které probíhá až po zahájení úkonů trestního řízení dle ustanovení § 158 odst. 3 trestního řádu, využívá policejní orgán v některých případech různých odborných vyjádření, a pokud to povaha věci vyžaduje, i znalecké posudky.

V rámci zkráceného přípravného řízení se dává jednoznačně přednost odbornému vyjádření před vypracováním znaleckého posudku, jelikož znalecký posudek je podstatně časově a ekonomicky náročnější než odborné vyjádření. Znalecký posudek se zpravidla vypracovává u dopravních nehod, kde nejsou zřejmé okolnosti příčiny vzniku dopravní nehody nebo dojde k těžšímu následku, tj. k těžkému zranění nebo usmrcení osob. Dále své uplatnění nachází v případě posouzení

⁵⁴ ŠÁMAL, P., J. MUSIL a J. KUČHTA a kol. *Trestní právo procesní*. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. s. 553. ISBN 978-80-7400-496-4.

⁵⁵ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*.

okolností zavinění pachatele dopravní nehody. Jedná se například o posouzení, zda řidič motorového vozidla mohl vidět a včas zareagovat na přecházejícího chodce, kterého při přecházení přechodu pro chodce srazil. Porovnává se zde, v jakém okamžiku mohl chodec vidět vozidlo a naopak. Dále je třeba posoudit, zda mohl řidič takového vozidla, při uvedené jízdě včas a správně zareagovat na přecházejícího chodce.

Odborné vyjádření je v rámci zkráceného přípravného řízení vyžadováno například při prověřování a objasňování trestného činu ublížení na zdraví z nedbalosti dle ustanovení § 148 trestního zákoníku vychází příslušný policejní orgán z obdržených lékařských zpráv, které si vyžádal od ošetřujícího lékaře zraněné osoby. Lékařská zpráva o zranění osoby má povahu odborného vyjádření, přičemž musí obsahovat charakter zranění, případné omezení a předběžnou dobu léčení. V případě, že z obdržené lékařské zprávy není jasné, zda je zranění osoby vyhodnoceno jako lehké nebo těžké, policejní orgán zpravidla nechá vypracovat dle ustanovení § 67 odst. 1 písm. d) zákona o Policii odborné vyjádření, které zašle na specializované pracoviště k dalšímu posouzení. Jako součást žádosti se zasílá prvotní lékařská zpráva a dále lékařská zpráva o zranění dotyčné osoby, kterou vyplnil ošetřující lékař.

Jestliže odborné vyjádření ke zranění osoby, které policejní orgán nechal vypracovat na podkladě obdržených lékařských zpráv, odpovídá charakteru zranění a době léčení ve kterém lze spatřovat trestný čin ublížení na zdraví z nedbalosti dle ustanovení § 148 trestního zákoníku, je příslušný policejní orgán povinen dle ustanovení § 158 odst. 3 trestního řádu sepsat záznam o zahájení úkonů v trestním řízení – viz následující podkapitola.

4.2 Postup policejního orgánu po zahájení zkráceného přípravného řízení

Jedná se o úsek řízení, které bezprostředně navazuje na ustanovení § 158 odst. 3 trestního řádu, které zahrnuje tzv. prověřování a objasňování skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin. Příslušný policejní orgán musí skončit prověřování v zákonné lhůtě, a to dle ustanovení § 159 trestního řádu – viz podkapitola 2.4.2 (Formy přípravného řízení a lhůty k prověřování).

V rámci zkráceného přípravného řízení policejní orgán, který nabyl podezření (lze i na základě vlastních poznatků), že v dané věci lze spatřovat spáchání trestného

činu, je povinen sepsat záznam o zahájení úkonů trestního řízení – viz příloha B, který zašle nejpozději do 48 hodin od samotného zahájení státnímu zástupci (§ 158 odst. 3 trestního řádu).

Okamžikem obdržení tohoto záznamu začne státní zástupce v dané věci vykonávat dozor nad postupem policejního orgánu v rámci trestního řízení.

Záznam o zahájení úkonů v trestním řízení, musí obsahovat zejména datum přijetí trestního oznámení nebo jiného podnětu k trestnímu stíhání, popis skutku, předpokládanou právní kvalifikaci, je-li známa, a označení podezřelé osoby s uvedením, že ve věci bude konáno zkrácené přípravné řízení.⁵⁶

Po sepsání záznamu o zahájení úkonů trestního řízení je povinen příslušný policejní orgán postupovat dle trestního řádu. Z tohoto vyplývá, že veškeré následující prováděné úkony musí být v souladu s trestním řádem.

Policejní orgán je oprávněn za účelem objasnění skutečností důležitých pro trestní řízení vyžadovat podle ustanovení § 105 trestního řádu odborné vyjádření, nebo pokud to povahy věci vyžaduje, tak i znalecký posudek.

Ustanovení § 158 odst. 3 trestního řádu zahrnuje následující: „*k objasnění a prověření skutečností důvodně nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, opatřuje policejní orgán potřebné podklady a nezbytná vysvětlení a zajišťuje stopy trestného činu. V rámci toho je oprávněn, kromě úkonů uvedených v této hlavě, zejména:*“

- a) *vyžadovat vysvětlení od fyzických a právnických osob a státních orgánů,*
- b) *vyžadovat odborné vyjádření od příslušných orgánů, a je-li toho pro posouzení věci třeba, též znalecké posudky (§ 105 odst. 1),*
- c) *obstarávat potřebné podklady, zejména spisy a jiné písemné materiály,*
- d) *provádět ohledání věci a místa činu,*
- e) *vyžadovat za podmínek uvedených v ustanovení § 114 provedení zkoušky krve, včetně odběru potřebného biologického materiálu,*
- f) *pořizovat zvukové a obrazové záznamy osob, jestliže je to nutné ke zjištění totožnosti osoby nebo ke zjištění a zachycení stop nebo následků činu,*
- g) *za podmínek stanovených v ustanovení § 76 zadržet podezřelou osobu,*
- h) *za podmínek stanovených v ustanovení § 78 až 81 činit rozhodnutí a opatření,*
- i) *způsobem uvedených v hlavě čtvrté provádět neodkladné nebo neopakovatelné úkony.*

⁵⁶ Pokyn policejního prezidenta č. 103/2013, o plnění některých úkolů policejních orgánů Policie České republiky v trestním řízení, ve znění pokynu policejního prezidenta č. 47/2014. Čl. 76 odst. 4.

Postup policejního orgánu ve zkráceném přípravném řízení lze rozdělit do několika kroků, které na sebe navazují:

- Záznam o sdělení podezření (§ 179b odst. 3 TR).
- Protokol o výslechu podezřelého (§ 158 odst. 6 TR).
- Ostatní náležitosti důležité pro posouzení osoby v řízení před soudem.

4.2.1 Záznam o sdělení podezření

Podezřelého ze spáchání trestného činu je třeba dle ustanovení § 179b odst. 3 trestního řádu vyslechnout a nejpozději na počátku výslechu mu sdělit, ze spáchání jakého skutku je podezřelý a jaký trestný čin je v tomto skutku spatřován. Příslušný policejní orgán konající zkrácené přípravné řízení je povinen učinit o celé věci záznam, tj. záznam o sdělení podezření – viz příloha C, který poté zašle do 48 hodin státnímu zástupci. Podezřelému a jeho případnému obhájci, se uvedený záznam o sdělení podezření předá ihned po samotném sdělení podezření, což má povahu doručení. Pokud obhájce podezřelého nebude přítomen v okamžiku, kdy je podezřelému sděleno podezření z konkrétního skutku, zašle se mu tento záznam o sdělení podezření poštou.

Záznam o sdělení podezření je v praxi zpravidla vyhotoven jako samostatný dokument, který musí zpravidla obsahovat následující náležitosti:

- datum a místo vyhotovení, číslo jednacích a označení příslušného policejního orgánu, který ve věci koná zkrácené přípravné řízení,
- osobu, které se má sdělit podezření ze spáchání trestného činu,
- označení a právní kvalifikaci trestného činu, který je ve skutku spatřován,
- zjištěné skutečnosti, které odůvodňují závěr tohoto podezření,
- popis skutkového děje (vyličení události),
- v případě dopravní nehody dále vyčíslení vzniklé škody, a to jak na zúčastněných vozidlech, částech komunikace a přilehlého příslušenství, tak případně další jiné vzniklé škody (jedná se převážně o vzniklou škodu, která je v souvislosti s dopravní nehodou),
- v závěru je uveden policista, který toto sdělení provedl,
- a podpisovou doložku podezřelé osoby, s uvedením data a času převzetí záznamu o sdělení podezření.

Sdělení podezření je jednou z důležitých záruk procesních práv podezřelého, jelikož podezřelý od počátku ví, jaký skutek se mu klade za vinu a jaký trestný čin v něm je spatřován.⁵⁷

Sdělení podezření osobě, proti které se takové řízení koná, je pro uskutečnění zkráceného přípravného řízení naprosto zásadní a bez něho nelze takové řízení vůbec realizovat.

Policejní orgán, který sdělí podezřelému, z jakého skutku, je podezřelý a jaký trestný čin je v tomto skutku spatřován, je povinen skončit zkrácené přípravné řízení do dvou týdnů ode dne, kdy toto podezření sdělil (§ 179b odst. 4 trestního řádu). Policejní orgán musí zpravidla ukončit zkrácené přípravné řízení před touto lhůtou, jelikož se tato lhůta vztahuje, jak na policejní orgán, tak i na státního zástupce. V praxi je to nastaveno tak, že policejní orgán musí nejpozději 10. den od sdělení podezření předat spisový materiál státnímu zástupci, kterému zůstanou 4 dny na vypracování návrhu na potrestání a jeho doručení soudu nebo k učinění jiného rozhodnutí v souladu s ustanovením § 179c odst. 2 nebo 3 trestního řádu.

V případě, že policejní orgán nestihne ve dvoutýdenní lhůtě shromáždit potřebné důkazní materiály, může zažádat státního zástupce o prodloužení této lhůty o deset dní, a to pouze jednou.

4.2.2 Protokol o výsledku podezřelého

Policejní orgán je dle ustanovení § 158 odst. 7 trestního řádu oprávněn vyzvat osobu, aby se dostavila k podání vysvětlení ve stanovené době na určené místo. Osoba, která byla vyzvána k podání vysvětlení, je povinna se dostavit na sjednané místo. Jestliže se osoba, která byla řádně vyzvána k podání vysvětlení, bez dostatečné omluvy nedostaví, může být předvedena nebo jí může být uložena pořádková pokuta dle ustanovení § 66 trestního řádu.

Na základě této výzvy sepíše policejní orgán s osobou úřední záznam o podání vysvětlení dle ustanovení § 158 odst. 6 trestního řádu. Podezřelá osoba je povinna při příchodu předložit tuto výzvu k podání vysvětlení a doklad totožnosti.

Po sdělení podezření dle ustanovení § 179b odst. 3 trestního řádu je policejní orgán povinen před započítím výsledku poučit podezřelou osobu o jejích právech.

⁵⁷ ŠÁMAL, P., J. MUSIL a J. KUČTA a kol. *Trestní právo procesní*. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. s. 552. ISBN 978-80-7400-496-4.

Jako stěžejní v rámci zkráceného přípravného řízení lze označit poučení dle ustanovení § 33 odst. 1 trestního řádu, kde je uvedeno, že obviněný má právo vyjádřit se ke všem skutečnostem, které se mu kladou za vinu, a k důkazům o nich, není však povinen vypovídat. Má právo zvolit si obhájce a s ním se radit i během úkonů prováděných orgánem činným v trestním řízení.

Ve zkráceném přípravném řízení má podezřelý stejná práva jako má obviněný (§ 33 odst. 1, 2 trestního řádu).⁵⁸

V ustanovení § 158 odst. 8 trestního řádu je uvedeno, že osoba podávající vysvětlení (dle ustanovení § 158 odst. 3 trestního řádu), s výjimkou podezřelého, je povinna vypovídat pravdu a nic nezamlčet. Z tohoto vyplývá, že podezřelá osoba není povinna z hlediska zákona vypovídat pravdu, a tudíž za nepravdivou výpověď nebude ani nijak potrestána. Dále musí být podezřelá osoba v rámci poučení důsledněji seznámena s ustanovením § 345 odst. 1 a 2 trestního zákoníku (křivá výpověď), které se týká obvinění druhé osoby ze spáchání trestného činu, kdy v důsledku tohoto obvinění mu lze přivodit trestní stíhání.

Policejní orgán provádí poučení podezřelé osoby ústně, ale součástí tohoto protokolu je i písemný výčet těchto poučení, kdy tato osoba je povinna podepsat všechny strany tohoto protokolu. Jestliže podezřelá osoba poučení v plném rozsahu porozuměla, přechází se k další části, a to je samotný výslech.

Výslech podezřelé osoby lze rozdělit na několik základních částí:

- v první části se podezřelá osoba vyjádří ke svým osobním poměrům (trvalé bydliště, popřípadě současný pobyt, zaměstnání, povolání a v neposlední řadě ke svému majetku či vlastnictví) a zdravotnímu stavu,
- v následující části se podezřelá osoba vyjádří k dané věci,
- dále je zde důležité, aby byla podezřelá osoba dotázána na ustanovení § 179g odst. 1 TŘ, kdy buď souhlasí či nesouhlasí s tím, aby státní zástupce využil podmíněného odložení podání návrhu na potrestání,
- po ukončení výslechu se podezřelé osobě protokol přečte a předloží k podpisu, v případě, že nežádá žádných změn či doplnění, protokol na každé straně podepíše.

Protokol o výslechu dále obsahuje začátek a konec konání výslechu, tj. vyznačení data a rozmezí časového úseku výslechu. Výslech podezřelého je velmi

⁵⁸ Ustanovení § 179b odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

důležitý, jelikož v rámci zkráceného přípravného řízení je využit jako důkazní prostředek. Samozřejmě v rámci toho, že podezřelá osoba spolupracuje a k věci se doznává. Policejní orgán musí i přesto opatřit dostatek důkazních materiálů, které podezření ze spáchání trestného činu dostatečně prokazují.

4.2.3 Ostatní náležitosti důležité pro posouzení osoby v řízení před soudem

Ve zkráceném přípravném řízení se stejně jako u ostatních forem přípravného řízení shromažďují potřebné důkazní materiály, které slouží k posouzení dotyčné osoby v řízení před soudem.

V oblasti trestných činů, které jsou páčány v souvislosti s dopravní nehodou, se vyžadující zpravidla následující materiály:

- žádost o vyčíslení vzniklé škody při dopravní nehodě,
- žádost o pracovní hodnocení podezřelé osoby,
- výpis z evidenční karty řidiče (podezřelého),
- zprávy z místa bydlíště (pověst z místa bydlíště) podezřelé osoby,
- opis z evidence rejstříku trestů fyzických osob,
- další materiály a písemné podklady vyžadované ve vztahu ke konkrétnímu prověřovanému trestnému činu, které jsou důležité pro rozhodnutí ve věci (např. dřívější rozsudek soudu nebo jiného orgánu, apod.)

Policejní orgán si tyto materiály začíná obstarávat či vyžadovat až od doby, kdy v dané věci sepsal záznam o zahájení úkonů trestního řízení dle ustanovení § 158 odst. 3 trestního řádu. Po obdržení vyhodnocení těchto materiálů je policejní orgán přiloží ke spisové dokumentaci. Ty materiály, které jsou v souvislosti s podezřelou osobou, se přiloží ke stručné zprávě o výsledku zkráceného přípravného řízení. Slouží jako doplnění informací o dosavadním životě podezřelé osoby a mohou zasahovat i do rozhodování o výši finanční sankce či výměru trestu.

4.3 Postup policejního orgánu při ukončení zkráceného přípravného řízení

Jedná se o konečnou fázi zkráceného přípravného řízení, kdy příslušný policejní orgán shromáždil potřebné důkazní materiály, které jsou podkladem pro státního zástupce, který následně po jejich vyhodnocení může podat návrh na potrestání, pokud však ve věci nerozhodne jinak dle ustanovení § 179c odst. 2 a 3 trestního řádu.

Nerozhodne-li po skočení zkráceného přípravného řízení policejní orgán o odložení věci z důvodu uvedeného v ustanovení § 159a trestního řádu (viz podkapitola 3.5.1), předloží státnímu zástupci stručnou zprávu o výsledku zkráceného přípravného řízení dle ustanovení § 179c odst. 1 trestního řádu.

K této zprávě dále přiloží další důkazy, které podezření odůvodňují, jako jsou například:

- protokol o výslechu podezřelého,
- úřední záznam o podání vysvětlení dle § 158 odst. 6 TŘ - podezřelý,
- úřední záznam o podání vysvětlení dle § 158 odst. 6 TŘ – poškozený,
- vyčíslení škody,
- lékařské zprávy,
- výsledky odborných měření – přístrojem Dräger,
- protokol o lékařském vyšetření při ovlivnění alkoholem,
- úřední záznam o kontrole řidiče podezřelého z požití alkoholu nebo užití JNL,
- úřední záznam hlídky,
- zpráva z místa bydlíště,
- pracovní hodnocení,
- výpis z evidenční karty řidiče,
- opis rejstříku trestů fyzických osob.

Zpráva o výsledku zkráceného přípravného řízení – viz příloha D, musí být vypracována co v nejkratší době od sdělení podezření, jelikož se na ni vztahuje dvoutýdenní lhůta dle ustanovení § 179b odst. 4 trestního řádu. Po jejím vypracování policejní orgán tuto zprávu co nejdříve doručí společně se spisovým materiálem dopravní nehody státnímu zástupci. Veškeré tyto materiály jsou obsahem spisové dokumentace trestního spisu, který je číselně seřazen dle obsahu spisu – viz příloha E.

4.4 Trestné činy realizované na dopravním inspektorátu

Trestné činy v dopravě páchané účastníky silničního provozu, jejichž jednáním vznikla dopravní nehoda, s poruchovým následkem, vyplývají převážně z porušení důležité povinnosti, která vychází již ze zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů.⁵⁹

Jak již autor práce v kapitole 4.3 uvedl, dopravní inspektorát je z hlediska zákona a interních aktů řízení příslušný zpracovávat jen ty trestné činy, na které trestní zákoník stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice nepřevyšuje tři roky.

Mezi nejčastěji zpracovávané trestné činy ve zkráceném přípravném řízení, které jsou ve věcné příslušnosti dopravního inspektorátu, lze zařadit:

- 1) *Ublížení na zdraví z nedbalosti* dle ustanovení § 148 TrZ.
- 2) *Ohrožení pod vlivem návykové látky* dle ustanovení § 274 TrZ.
- 3) *Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání* dle ustanovení § 337 odst. 1 písm. a) TrZ.

Výše uvedené trestné činy v dopravě jsou v přímé souvislosti s dopravní nehodou anebo zvyšují riziko vzniku dopravní nehody, hlavně v případě požití alkoholického nápoje.

Dostupné statistické údaje jsou zde zmíněny pouze informativně a slouží k představení jednotlivých trestných činů, které jsou na Dopravním inspektorátu v Táboře nejčastěji zpracovávány právě ve zkráceném přípravném řízení – viz tabulka 2.

Tabulka 2: Trestné činy realizované na Dopravním inspektorátu v Táboře

TRESTNÝ ČIN	ROK		
	2011	2012	2013
Skutková podstata			
Ublížení na zdraví z nedbalosti § 148 TrZ	15	24	36
Ohrožení pod vlivem návykové látky § 274 TrZ	18	20	11
Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání § 337/1 a) TrZ	4	7	6
Celkem realizovaných TČ	37	51	53

Zdroj: Statistické údaje ze systému Lotus Notes a ET

Veškeré trestné činy v oblasti dopravy, které jsou v přímé či nepřímé souvislosti s dopravní nehodou, jsou uvedeny v úvodní části této práce – viz podkapitola 2.1 a 2.2.

⁵⁹ CHMELÍK, J. a kol. *Dopravní nehody*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. s. 251. ISBN 978-80-7380-211-0.

Ad 1) Ublížení na zdraví z nedbalosti (§ 148 TrZ)

Trestný čin ublížení na zdraví z nedbalosti je zakotven ve zvláštní části trestního zákoníku v hlavě I, dílu 2 - Trestné činy proti zdraví.

Jedná se o nedbalostní trestný čin, kdy objektem je lidské zdraví a objektivní stránka je charakterizovaná způsobením ublížení na zdraví.⁶⁰

Trestní zákoník chrání život a zdraví jednotlivce jako nejdůležitější společenskou hodnotu a z tohoto důvodu je uvádí již v hlavě I. Převážný podíl nedbalostních trestných činů proti životu a zdraví tvoří trestné činy spáchané v dopravě. Trestní zákoník nevymezuje zvláštní ustanovení pro postih osob, které zavinily dopravní nehodu s trestně významnými následky. Takové osoby jsou stíhány podle následku, který tímto jednáním způsobí, tj. za trestné činy proti životu a zdraví.⁶¹

Ublížení na zdraví z nedbalosti dle ustanovení § 148 trestního zákoníku se dopustí dle:

- Odst. 1 *„Kdo jinému z nedbalosti ublíží na zdraví tím, že poruší důležitou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.“*
- Odst. 2 *„Kdo z nedbalosti způsobí ublížení na zdraví nejméně dvou osob proto, že hrubě porušil zákony o ochraně životního prostředí nebo zákony o bezpečnosti práce nebo dopravy anebo hygienické zákony, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta.“*

Pro naplnění skutkové podstaty trestného činu ublížení na zdraví z nedbalosti dle ustanovení § 148 trestního zákoníku je nutné způsobit jiné osobě z nedbalosti újmu na zdraví, která je vymezena v ustanovení § 122 odst. 1 trestního zákoníku, kde je uvedeno: *„Ublížením na zdraví se rozumí takový stav záležející v poruše zdraví nebo jiném onemocnění, který porušením normálních tělesných nebo duševních funkcí znesnadňuje, nikoli po krátkou dobu, obvyklý způsob života poškozeného a který vyžaduje lékařské ošetření.“*

Za ublížení na zdraví se dle soudní praxe považuje taková porucha zdraví poškozeného nebo jiné onemocnění, které mu znesnadňuje obvyklý způsob života

⁶⁰ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné*. Obecná část. Zvláštní část. 4. vyd. Praha: Leges, 2014. s. 546. ISBN 978-80-7502-044-4.

⁶¹ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné*. Obecná část. Zvláštní část. 4. vyd. Praha: Leges, 2014. s. 529-530. ISBN 978-80-7502-044-4.

nejméně po dobu sedmi dnů. Mezi další důležitá kritéria patří i pracovní neschopnost, povaha poruchy, příznaky, jakými se projevovала a jaké lékařské ošetření si poranění vyžádalo, vždy je nutné poranění posuzovat z objektivního hlediska.⁶²

Ublížení na zdraví je v rámci dopravních nehod většinou na hranici trestného činu a přestupku. V případě trestného činu se jedná o ublížení na zdraví z nedbalosti dle ustanovení § 148 trestního zákoníku, kdy dojde k porušení důležité povinnosti. V případě, že při dopravní nehodě dojde k ublížení na zdraví, ale jednání řidiče, který zavinil dopravní nehodu, není považováno za porušení důležité povinnosti, tak je daný skutek posouzen jako přestupek dle ustanovení § 125c odst. 1 písm. h) zákona o silničním provozu., kde je uvedeno: „*Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že v provozu na pozemních komunikacích způsobí dopravní nehodu, při které je jinému ublíženo na zdraví.*“

Při stanovování přesné právní kvalifikace (tj. zda se jedná o přestupek nebo trestný čin) vychází policejní orgán vždy z obdržných lékařských zpráv o zranění, z výpovědi poškozeného, výpovědi účastníků a svědků dopravní nehody a v případě nejasností též z odborného vyjádření nebo ze znaleckého posudku.

Ad 2) Ohrožení pod vlivem návykové látky (§ 274 TrZ)

Trestný čin ohrožení pod vlivem návykové látky je zakotven ve zvláštní části trestního zákoníku v hlavě VII, dílu 1 - Trestné činy obecně ohrožující.

Skutková podstata tohoto trestného činu spočívá v jednání pachatele, který byl ve stavu vylučujícím způsobilost, který si úmyslně přivodil požitím návykové látky, a tím zvyšuje nebezpečí pro ochranu života, zdraví lidí a také majetku.⁶³

Ohrožení pod vlivem návykové látky dle ustanovení § 274 trestního zákoníku se dopustí dle:

- Odst. 1 „*Kdo vykonává ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodil vlivem návykové látky, zaměstnání nebo jinou činnost, při kterých by mohl ohrozit život nebo zdraví lidí nebo způsobit značnou škodu na majetku, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, peněžitým trestem nebo zákazem činnosti.*“

⁶² NEJVYŠŠÍ SOUD ČESKÉ REPUBLIKY. *Rozsudek Nejvyššího soudu uveřejněný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek. R II/1965 a R 16/1986.* JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné.* Obecná část. Zvláštní část. 4. vyd. Praha: Leges, 2014. s. 550-551. ISBN 978-80-7502-044-4.

⁶³ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné.* Obecná část. Zvláštní část. 4. vyd. Praha: Leges, 2014. s. 743. ISBN 978-80-7502-044-4.

- Odst. 2 „Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta, peněžitým trestem nebo zákazem činnosti bude pachatel potrestán,“
 - a) *způsobí-li činem uvedeným v odst. 1 havárii, dopravní nebo jinou nehodu, jinému ublížení na zdraví nebo větší škodu na cizím majetku nebo jiný závažný následek,*
 - b) *spáchá-li takový čin při výkonu zaměstnání nebo jiné činnosti, při kterých je vliv návykové látky zvláště nebezpečný, zejména řídí-li hromadný dopravní prostředek, nebo*
 - c) *byl-li za takový čin v posledních dvou letech odsouzen nebo z výkonu trestu odnětí svobody uloženého za takový čin propuštěn.*

V případě tohoto trestného činu (přečinu) je pro příslušný policejní orgán vždy zásadní posoudit, zda jde o podezření z trestného činu dle ustanovení § 274 trestního zákoníku nebo pouze z přestupku dle ustanovení § 125c odst. 1 písm. b) zákona o silničním provozu, kde je uvedeno, že: „v rozporu s § 5 odst. 2 písm. b) řídí vozidlo nebo jede na zvířeti bezprostředně po požití alkoholického nápoje nebo po užití jiné návykové látky nebo v takové době po požití alkoholického nápoje nebo užití jiné návykové látky, po kterou je ještě pod jejich vlivem.“

Podmínkou trestní odpovědnosti dle ustanovení § 274 odst. 1 trestního zákoníku je, že pachatel jedná ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodil požitím návykové látky. U řidiče motorového vozidla je dána absolutní nezpůsobilost k řízení motorového vozidla od hranice jednoho promile alkoholu v krvi. Pokud by řidič motorového vozidla řídil pod vlivem alkoholu, ale nikoliv ve stavu vylučujícím způsobilost, byl by odpovědný pouze za přestupek podle zákona o silničním provozu.⁶⁴

V ustanovení § 130 trestního zákoníku je uvedeno, že „Návykovou látkou se rozumí alkohol, omamné látky, psychotropní látky a ostatní látky způsobilé nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování.“

Postup policejního orgánu při zjišťování požití návykových látek u řidičů motorových vozidel je upraven interním aktem řízení, a to Pokynem ředitele Ředitelství služby dopravní policie Policejního prezidia České republiky č. 1/2010 ze dne 12. 1. 2010, kterým se upravuje postup při dohledu na bezpečnost a plynulost provozu na pozemních komunikacích.

⁶⁴ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 4. vyd. Praha: Leges, 2013. s. 384. ISBN 978-80-87576-69-4.

Policejní orgán je oprávněn zjišťovat při silniční kontrole u účastníků silničního provozu, zda před jízdou nebo během jízdy nepožili alkohol nebo neužili jinou návykovou látku. Kontrolu na přítomnost alkoholu provádí využitím ověřeného analyzátoru alkoholu v dechu. V současné době se jedná převážně o přístroj Dräger. Před provedením samotné dechové zkoušky musí být dotyčná osoba poučena o následném postupu v případě, že bude dechová zkouška pozitivní, a také o následku v případě odmítnutí provedení dechové zkoušky.⁶⁵

V případě, že nejsou dány určité podmínky provedené dechové zkoušky nebo z výsledku vyplynulo podezření z trestného činu § 274 trestního zákoníku (ohrožení pod vlivem návykové látky), policista dotyčnou osobu vyzve k lékařskému vyšetření, které je spojeno s odběrem biologického materiálu (nejčastěji s odběrem žilní krve). V případě vzniku dopravní nehody patří zjištění alkoholu či jiné návykové látky k prvotním a neodkladným opatřením na místě dopravní nehody.

Výsledek provedené dechové zkoušky nebo následné vyhodnocení výsledku lékařského vyšetření (při kterém byl odebrán biologický materiál – žilní krev účastníka), je zásadní pro následný postup policejního orgánu v dané věci.

Policista, který má podezření, že řidič dopravního prostředku je pod vlivem jiné návykové látky, kontrolu provádí pomocí testeru DrugWipe 5. Jedná se o jednorázový test, který spočívá v provedení stěru zpravidla z jazyka nebo čela kontrolované osoby (tj. stěr slin nebo potu). Výsledek provedeného testu je v rozmezí 5 až 10 minut, kdy v případě zjištění pozitivního testu hlídka Policie České republiky vyzve dotyčného řidiče k provedení lékařského vyšetření, které je spojeno s odběrem biologického materiálu (tj. odběr žilní krve a moči). Tester DrugWipe 5 detekuje pět drog, které spadají pod určitou skupinu: marihuana, amfetaminy, kokain, opiáty a metamfetaminy. Hlídka Policie České republiky vždy postupuje v souladu s interním aktem řízení.⁶⁶

Řízení motorového vozidla pod vlivem návykových látek obecně zvyšuje riziko vzniku dopravní nehody a také je nejčastějším důvodem pro samotné utajování dopravních nehod, při kterých řidič motorového vozidla opustí místo dopravní nehody, aby tím utajil požití návykové látky.

⁶⁵ Pokyn ředitele Ředitelství služby dopravní policie Policejního prezidia č. 1/2010, kterým se upravuje postup dohledu na bezpečnost a plynulost provozu na pozemních komunikacích. Čl. 33 odst. 1 až 5.

⁶⁶ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 160/2009, kterým se upravuje postup na úseku bezpečnosti a plynulosti silničního provozu.

Ad 3) Maření úředního rozhodnutí a vykázání (§ 337 odst. 1 písm. a) TrZ)

Trestný čin maření úředního rozhodnutí a vykázání je zakotven ve zvláštní části trestního zákoníku v hlavě X, dílu 4 - Jiná rušení činnosti orgánu veřejné moci.

Maření úředního rozhodnutí a vykázání dle ustanovení § 337 odst. 1 písm. a) TrZ se dopustí ten: *„Kdo maří nebo podstatně ztěžuje výkon rozhodnutí soudu nebo jiného orgánu veřejné moci tím, že vykonává činnost, která mu byla takovým rozhodnutím zakázána nebo pro kterou mu bylo odňato příslušné oprávnění podle jiného právního předpisu nebo pro kterou takové oprávnění pozbyl.“*

Objektem uvedeného trestného činu je zájem na řádném výkonu rozhodnutí orgánů veřejné moci, a to jak soudu, tak i jiných orgánů veřejné moci, jako je například správní orgán, který uložil v přestupkovém řízení trest zákazu činnosti, spočívající v zákazu řízení motorových vozidel. Jedná se o úmyslné jednání, kterého se může dopustit každý, proti kterému směřuje konkrétní trest.⁶⁷

K naplnění skutkové podstaty tohoto trestného činu (přečinu) je nezbytné, aby rozhodnutí, pro které byl uložen trest, nabylo právní moci a bylo pachateli tohoto zákazu řádně doručeno, jinak nelze v tomto skutku spatřovat podezření z trestného činu (přečinu) dle ustanovení § 337 odst. 1 písm. a) trestního řádu.

Skutkovou podstatu přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) trestního řádu může naplnit jen obviněný, který jako řidič dle přestupkového zákona pozbyl řidičské oprávnění na základě rozhodnutí jiného orgánu veřejné moci a řídí motorové vozidlo v době jednoho roku ode dne pozbytí řidičského oprávnění podle tohoto zákonného ustanovení. Avšak pokud řídí motorové vozidlo po uplynutí této doby, byť nepožádal o navrácení řidičského oprávnění, nespáchá přečin dle ustanovení § 337 odst. 1 písm. a) trestního řádu, ale v takovém jednání lze spatřovat pouze podezření ze spáchání přestupku dle ustanovení § 125c odst. 1 písm. e) bodu 1, přestože řídil motorové vozidlo, i když není držitelem příslušného řidičského oprávnění, které je uvedeno v zákoně o silničním provozu.⁶⁸

⁶⁷ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné*. Obecná část. Zvláštní část. 4. vyd. Praha: Leges, 2014. s. 847-848. ISBN 978-80-7502-044-4.

⁶⁸ NEJVYŠŠÍ SOUD ČESKÉ REPUBLIKY. Usnesení velkého senátu NS ČR ze dne 18. 9. 2013 sp. zn. 15 Tdo 876/2013. [cit. 2015-02-12]. Dostupné z: [http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/\\$\\$WebSearch1?SearchView&Query=%5Bspzn3%5D%3D876%20AND%20%5Bspzn4%5D%3D2013&SearchMax=1000&Start=1&Count=15&pohled=1](http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/$$WebSearch1?SearchView&Query=%5Bspzn3%5D%3D876%20AND%20%5Bspzn4%5D%3D2013&SearchMax=1000&Start=1&Count=15&pohled=1).

4.5 Obecný náhled na okolnosti trestných činů v dopravě

U všech uvedených trestných činů se přihlíží k okolnostem, které mohou být podmínkou pro udělení vyšší trestní sazby. V případě dopravních nehod se jedná o porušení důležité povinnosti, hrubé porušení předpisů a v neposlední řadě záleží na počtu usmrcených či zraněných osob. Tyto okolnosti jsou zmíněny v druhých a následujících odstavcích, jakožto kvalifikovaná skutková podstata trestného činu. Tyto okolnosti jsou zásadní i z hlediska následného zpracovávání dopravní nehody a také dle příslušnosti policejního orgánu.

Důležitá povinnost vyplývá z porušení dopravních předpisů, tj. zákona o silničním provozu, kde jsou uvedeny povinnosti účastníků silničního provozu. Důležitá povinnost a její příklady jsou rozepsány podrobněji v podkapitole 2.3. Převážně jde o jedno závažné porušení, které způsobilo příčinu dopravní nehody, oproti hrubému porušení předpisů.

Hrubým porušením předpisů je myšleno takové porušení, které vyvolává reálné nebezpečí, že k následku dojde. V porovnání s porušením důležité povinnosti je hrubé porušení předpisů podstatně závažnější a trestní zákoník ho podmiňuje vyšší trestní sazbou. Soudní praxe např. uvádí, že za hrubé porušení předpisů lze pokládat případy, při nichž řidič porušil jedním skutkem několik norem pravidel silničního provozu. Jako příklad lze uvést: řízení vozidla pod vlivem alkoholu, nepřizpůsobení rychlosti, nedání přednosti v jízdě a následné způsobení dopravní nehody.⁶⁹

Při posuzování okolností, které může či nemůže řidič předvídat, je třeba vycházet z konkrétní dopravní situace. Z hlediska zavinění z nedbalosti to pak znamená, že kromě míry povinné opatrnosti vyplývající z pravidel silničního provozu zde existuje i její subjektivní vymezení, vztahující se k míře opatrnosti, kterou je schopen řidič v konkrétním případě vynaložit.⁷⁰

⁶⁹ CHMELÍK, J. *Vyšetřování silničních dopravních nehod*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo vnitra, 1998, s. 23, ISBN neuvedeno.

⁷⁰ NEJVYŠŠÍ SOUD ČESKÉ REPUBLIKY. *Rozsudek Nejvyššího soudu uveřejněný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek. R 43/2002*. JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 4. vyd. Praha: Leges, 2013. s. 201-202. ISBN 978-80-87576-69-4.

ZÁVĚR

Bakalářská práce obsahuje teoretický i praktický pohled na problematiku dopravních nehod ve vztahu ke zkrácenému přípravnému řízení a výčet trestných činů páchaných v souvislosti se silniční dopravou.

Prověřování a objasňování trestných činů v souvislosti s dopravními nehodami spadá obecně do věcné příslušnosti dopravních inspektorátů, až na několik výjimek, které spadají do věcné příslušnosti Služby kriminální policie a vyšetřování. K nim patří přečin těžké ublížení na zdraví z nedbalosti dle § 147 odst. 2, 3 trestního zákoníku, přečin usmrcení z nedbalosti dle § 143 trestního zákoníku a přečin obecné ohrožení z nedbalosti dle § 273 odst. 2, 3, 4 trestního zákoníku. Z tohoto důvodu je velmi důležité, aby výjezdová služba příslušného dopravního inspektorátu zajišťující šetření dopravních nehod zvolila správný postup už při prvotním zjišťování informací, vlastním ohledání místa dopravní nehody a při zjišťování a zajišťování nalezených stop, čímž by významně přispěla k objektivnímu posouzení dané dopravní nehody.

Teoretická část práce obsahuje základní právní úpravu v oblasti silničních dopravních nehod, popis možných způsobů zpracování silničních dopravních nehod, charakteristiku trestných činů páchaných v silniční dopravě, které jsou zde rozděleny podle formy zavinění na nedbalostní trestné činy a úmyslné trestné činy. Dále tato část obsahuje obecný náhled na právní úpravu trestního řízení, kde jsou blíže charakterizovány orgány činné v trestním řízení a popsány jednotlivé formy přípravného řízení. Závěr teoretické části práce je věnován problematice zkráceného přípravného řízení, jakožto jedné z forem přípravného řízení, která je v současné době nejvyužívanější formou přípravného řízení, ve které je realizována většina méně závažných trestných činů. V této části autor práce dále popisuje účel zkráceného přípravného řízení, podmínky pro jeho konání, základní zásady uplatňované v rámci zkráceného přípravného řízení, lhůty pro jeho realizaci, možné způsoby ukončení zkráceného přípravného řízení a výčet nejčastějších trestných činů (přečinů) realizovaných ve zkráceném přípravném řízení.

Praktická část práce obsahuje autorem práce vytvořený metodický postup policejního orgánu ve zkráceném přípravném řízení, které je realizováno ve věci trestných činů spadajících do působnosti dopravního inspektorátu. Metodický postup je v této části práce chronologicky seřazen do tří dílčích částí.

První dílčí část metodického postupu obsahuje postup policejního orgánu před zahájením zkráceného přípravného řízení, které lze rozdělit do tří kroků. Na samotném

počátku je přijetí oznámení, postup na místě dopravní nehody a dále postup při prověřování a objasňování dopravní nehody. Cílem autora ve vztahu k této části práce bylo vytvořit ucelený postup výjezdové služby DI na místě dopravní nehody a upozornit na důležitost v posloupnosti, při provádění prvotních opatření a vyšetřovacích úkonů po příjezdu na místo dopravní nehody.

Druhá dílčí část metodického postupu je zaměřena na postup policejního orgánu po zahájení zkráceného přípravného řízení, která navazuje na část první. Postup policejního orgánu po zahájení zkráceného přípravného řízení je dále rozdělen do několika částí, které na sebe vzájemně navazují. Jedná se o popsání postupu policejního orgánu při sepisování záznamu o sdělení podezření, při sepisování protokolu o výslechu podezřelého a dále obsahuje popis ostatních náležitostí spisové dokumentace, které jsou důležité pro posouzení dotyčné osoby před soudem.

Třetí dílčí část metodického postupu obsahuje popis postupu policejního orgánu při ukončování zkráceného přípravného řízení, kdy příslušný policejní orgán shromáždil již dostatek důkazního materiálu, které jsou podkladem pro rozhodnutí policejního orgánu a státního zástupce, který po zhodnocení důkazních prostředků, může podat soudu návrh na potrestání dotyčné osoby (podezřelého).

V závěrečné části práce jsou následně podrobně rozepsány nejčastější trestné činy, které je možno realizovat na dopravním inspektorátu a je zde uvedena i příslušná judikatura.

Správný postup výjezdové služby DI na místě dopravní nehody je dle autora práce velmi důležitý pro objektivní objasnění příčiny dopravní nehody, její právní kvalifikaci, ale také pro úspěšnou realizaci zkráceného přípravného řízení.

Autor při tvorbě bakalářské práce dospěl k závěru, realizace méně závažných trestných činů ve zkráceném přípravném řízení přispělo k odlehčení zatíženosti soudů, ale i služby kriminální policie a vyšetřování, která by v těchto případech musela jinak provádět vyšetřování. Na druhou stranu tato změna přinesla větší zatíženost dopravních inspektorátů, které v současné době nedisponují dostatečným početním stavem policistů, čímž může docházet ke snížení preventivní činnosti spočívající v přímém dohledu nad silniční provoz.

Na základě obsahu bakalářské práce došel autor k závěru, že stanoveného cíle práce bylo dosaženo, neboť autorem práce vytvořený metodický postup policejního orgánu ve zkráceném přípravném řízení může být použit jako metodická příručka pro seznámení se s danou problematikou.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

FRYŠTÁK, M. a kol. *Trestní právo procesní*. 2. vyd. Ostrava: Key Publishing s.r.o., 2009. ISBN 978-80-7418-041-5.

CHMELÍK, J. a kol. *Dopravní nehody*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-211-0.

CHMELÍK, J. *Rukověť trestního práva hmotného a procesního*. 2. vyd. Praha: Linde Praha a. s., 2009. ISBN 978-80-7201-778-2.

CHMELÍK, J. *Vyšetřování silničních dopravních nehod*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo vnitra, 1998. ISBN neuvedeno.

JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné*. Obecná část. Zvláštní část. 4. vyd. Praha: Leges, 2014. ISBN 978-80-7502-044-4.

JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 4. vyd. Praha: Leges, 2013. ISBN 978-80-87576-69-4.

KONEČNÝ, J. *Šetření a dokumentace silničních dopravních nehod*. Praha: Ministerstvo vnitra, 2011. Č. j. MV-50082-1/VO-2011.

MUSIL, J., Z. KONRÁD a J. SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. 2. přepracované a doplněné vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. ISBN 80-7179-878-9.

NOVOTNÝ, F. a kol. *Trestní zákoník 2010*. Praha: Eurounion, 2010. ISBN 978-80-7317-084-4.

PORADA, V. a kol. *Silniční dopravní nehoda v teorii a praxi*. Praha: Linde, 2000. ISBN 80-7201-212-6.

ŠÁMAL, P., J. MUSIL a J. KUČTA a kol. *Trestní právo procesní*. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-496-4.

Seznam použitých internetových zdrojů

POLICIE ČR: *Statistika nehodovosti 2013* [on-line]. 2015. [cit. 2015-01-24]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/statistika-nehodovosti-900835.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>

NEJVYŠŠÍ STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ: *Stádia trestního řízení* [on-line]. 2012. [cit. 2014-01-11]. Dostupné z: <http://www.nsz.cz/index.php/cs/prubeh-rizeni-v-trestnich-a-netrestnich-vecech/stadia-trestniho-rizeni>

Seznam ostatních zdrojů

Právní předpisy:

ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*, 2009, částka 11, s. 354-464. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirkazakonu/SearchResult.aspx?q=2009&typeLaw=zakon&what=Rok&stranka=15>

ČESKO. Zákon č. 141 ze dne 9. prosince 1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*, 1961, částka 66, s. 513-575. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirkazakonu/SearchResult.aspx?q=1961&typeLaw=zakon&what=Rok>

ČESKO. Zákon č. 200 ze dne 17. května 1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*, 1990, částka 35, s. 810-826. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirkazakonu/SearchResult.aspx?q=1990&typeLaw=zakon&what=Rok&stranka=7>

ČESKO. Zákon č. 361 ze dne 14. září 2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změně některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*, 2000, částka 98, s. 4570-4616. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=2000&typeLaw=zakon&what=Rok&stranka=6>

ČESKO. Zákon č. 273 ze dne 17. července 2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*, 2008, částka 91, s. 4086-4116. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=2008&typeLaw=zakon&what=Rok&stranka=7>

Interní akty řízení:

POLICEJNÍ PREZIDIUM ČESKÉ REPUBLIKY. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 160 ze dne 4. prosince 2009, kterým se upravuje postup na úseku bezpečnosti a plynulosti silničního provozu. In: *SIAŘ Policejního prezidia České republiky*. 2009, 40 s.

POLICEJNÍ PREZIDIUM ČESKÉ REPUBLIKY. Pokyn policejního prezidenta č. 103 ze dne 28. května 2013, ve znění pozdějších předpisů, o plnění některých úkolů policejního orgánu Policie České republiky v trestním řízení. In: *SIAŘ Policejního prezidia České republiky*, 2013, 6 s.

ŘEDITELSTVÍ SLUŽBY DOPRAVNÍ POLICIE PP ČR. Pokyn ředitele Ředitelství služby dopravní policie Policejního prezidia č. 1 ze dne 11. ledna 2010, kterým se upravuje postup při dohledu na bezpečnost a plynulost provozu na pozemních komunikacích. In: *SIAŘ Policejního prezidia České republiky*. 2000, 19 s.

ŘEDITELSTVÍ SLUŽBY DOPRAVNÍ POLICIE PP ČR. Pokyn ředitele Ředitelství služby dopravní policie Policejního prezidia č. 4 ze dne 12. ledna 2010, kterým se upravuje činnost při šetření silničních dopravních nehod. In: *SIAŘ Policejního prezidia České republiky*, 2010, 7 s.

Judikatura:

NEJVYŠŠÍ SOUD ČESKÉ REPUBLIKY. Usnesení velkého senátu NS ČR ze dne 18. 9. 2013. sp. zn. 15 Tdo 876/2013. [cit. 2015-02-12]. Dostupné z: [http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/\\$\\$\\$WebSearch1?SearchView&Query=%5Bspzn3%5D%3D876%20AND%20%5Bspzn4%5D%3D2013&SearchMax=1000&Start=1&Count=15&pohled=1](http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/$$$WebSearch1?SearchView&Query=%5Bspzn3%5D%3D876%20AND%20%5Bspzn4%5D%3D2013&SearchMax=1000&Start=1&Count=15&pohled=1).

NEJVYŠŠÍ SOUD ČESKÉ REPUBLIKY. *Rozsudek Nejvyššího soudu uveřejněný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek. R 43/2002.* JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 4. vyd. Praha: Leges, 2013. ISBN 978-80-87576-69-4.

NEJVYŠŠÍ SOUD ČESKÉ REPUBLIKY. *Rozsudek Nejvyššího soudu uveřejněný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek. R 31/1966.* JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 4. vyd. Praha: Leges, 2013. ISBN 978-80-87576-69-4.

NEJVYŠŠÍ SOUD ČESKÉ REPUBLIKY. *Rozsudek Nejvyššího soudu uveřejněný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek. R 11/1964.* JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou.* 4. vyd. Praha: Leges, 2013.
ISBN 978-80-87576-69-4.

NEJVYŠŠÍ SOUD ČESKÉ REPUBLIKY. *Rozsudek Nejvyššího soudu uveřejněný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek. R II/1965 a R 16/1986.* JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část.* 4. vyd. Praha: Leges, 2014.
ISBN 978-80-7502-044-4.

SEZNAM TABULEK

Seznam tabulek

Tabulka 1: Deset nejčastějších příčin dopravních nehod v roce 2013	12
Tabulka 2: Trestné činy realizované na Dopravním inspektorátu v Táboře	56

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A – Pomůcka pro právní kvalifikaci dopravních nehod	I
Příloha B – Vzor záznamu o zahájení úkonů trestního řízení.....	III
Příloha C – Vzor záznamu o sdělení podezření.....	V
Příloha D – Vzor zprávy o výsledku zkráceného přípravného řízení	VII
Příloha E – Vzorový obsah spisu dopravní nehody realizované ve ZPŘ.....	IX
Příloha F – Bibliografické údaje	X

	Ohrožení jiného řidiče při přejíždění vozidlem z jednoho jízdního pruhu do druhého	§ 4 písm. a), b), § 12 odst. 5, 6, 7	§ 125c odst. 1 písm. k)
	Nedodržení dostatečné bezpečnostní vzdálenosti za jiným vozidlem	§ 4 písm. a), b), § 19 odst. 1	
	Vyhýbání protijedoucích vozidel	§ 4 písm. a), b), § 20	
	Odbočování vlevo s ohrožením řidiče jedoucího za ním	§ 4 písm. a), b), § 21 odst. 1	
	Otačení nebo couvání na pozemní komunikaci (mimo dálnici a silnici pro motorová vozidla)	§ 4 písm. a), b), § 24 odst. 1, 2, 3, 4	§ 125c odst. 1 písm. k)
	Otačení, couvání nebo jízda v protisměru v provozu na dálnici nebo silnici pro motorová vozidla	§ 4 písm. a), b), § 36 odst. 1 písm. b)	§ 125c odst. 1 písm. f) bod 10
	Přeprava nákladu	§ 4 písm. a), b), § 52 odst. 1, 5, 6	§ 125c odst. 1 písm. k)
Předjíždění	Předjíždění vozidla v případech, kdy je to obecnou, místní nebo přechodnou úpravou provozu na pozemních komunikacích zakázáno	§ 4 písm. a), b), c), § 17 odst. 5	§ 125c odst. 1 písm. f) bod 7
Ostatní	Způsobí dopravní nehodu, při které je jinému ublíženo na zdraví → POZOR! „Ublížení jinému na zdraví“ (zákon vyžaduje omezení v obvyklém způsobu života nebo obvyklé činnosti okolo 7 dnů a více, za předpokladu, že nedojde k porušení důležité povinnosti (v případě porušení důlež. povin. § 148 nebo §147 TrZ)	Porušení příslušného ustanovení zákona	§ 125c odst. 1 písm. h)
	Při dopravní nehodě neprodleně nezastaví vozidlo	§ 47 odst. 2 písm. a)	§ 125c odst. 1 písm. i)
	Při dopravní nehodě neohlásí dopravní nehodu policistovi (ozn. povinnost, poskytnutí první pomoci)	§ 47 odst. 3 písm. b)	§ 125c odst. 1 písm. i)
	Neprokáže totožnost ostatním účastníkům nehody včetně sdělení údajů o vozidle, které mělo účast na DN	§ 47 odst. 3 písm. f)	§ 125c odst. 1 písm. i)
	Nedovoleně opustí místo DN nebo se neprodleně nevrátí na místo DN po poskytnutí nebo přivolání pomoci nebo po ohlášení DN	§ 47 odst. 4 písm. c)	§ 125c odst. 1 písm. i)
	Rízení vozidla nebo jízda na zvířeti po požití alkoholického nápoje nebo jiné návykové látky (u DN)	§ 5 odst. 2 písm. b)	§ 125c odst. 1 písm. b) nebo § 274 odst. 1, 2 a) TrZ
	Odmítnutí vyšetření ke zjištění, zda není ovlivněn alkoholem nebo jinou návykovou látkou	§ 5 odst. 1 písm. f) - alkohol	§ 125c odst. 1 písm. d)
	Jízda s vozidlem bez příslušné sk. řidičského oprávnění	§ 5 odst. 1 písm. g) -jiná návyková látka § 3 odst. 3 písm. a)	§ 125c odst. 1 písm. e) bod 1

Příloha B – Vzor záznamu o zahájení úkonů trestního řízení

příslušný útvar Policie České republiky

Číslo jednací a evidenční číslo dopravní nehody

Tábor 1. ledna 2015

Počet stran: 2

Okresní státní zastupitelství

Záznam o zahájení úkonů trestního řízení

Podle § 158 odstavec 3 trestního řádu byly dne 1. 1. 2015 na základě vlastních poznatků zahájeny úkony trestního řízení ve věci přečinu ohrožení pod vlivem návykové látky podle ustanovení § 274 odst. 1 a odst. 2 písm. a) trestního zákoníku, neboť na podkladě zjištěných skutečností je dostatečně odůvodněn závěr, že dne 1. 1. 2015 okolo 08:00 hodin

řídil řidič

Zbyněk VODSTRČIL,

narozen 11. listopadu 1985/0001 v TÁBOŘE, stát: ČR, státní příslušnost: ČR

adresa pobytu: Minská č. 01, PSČ 390 05 Tábor, kraj: Jihočeský, stát: ČR,

své osobní mot. vozidlo tov. zn. Škoda Octavia, RZ 1C1 1111 po silnici č. II/111, ulice XX ke křižovatce se silnicí č. II/121, ulice XX v Táboře ve směru jízdy z centra města na obec Opařany, ve stavu vylučující způsobilost, který si úmyslně přivodil požitím alkoholických nápojů v naměřeném množství nejméně 1,00 promile alkoholu v krvi (odborným měřením přístrojem Drager naměřena při prvním měření dne 1. 1. 2015 v 08:10 hodin hodnota 2,05 promile alkoholu v dechu řidiče, opakovaným odborným měřením byla naměřena dne 1. 1. 2015 v 08:15 hodin hodnota 2,15 promile alkoholu v dechu řidiče. Řidič Zbyněk Vodstrčil vyzván k odbornému lékařskému vyšetření spojeného s odběrem biologického materiálu, kterému se bezdůvodně odmítl podrobit, přičemž se při uvedené jízdě nechoval ohleduplně a ukázněně, aby svým jednáním neohrožoval majetek jiných osob ani svůj vlastní, kdy při průjezdu výše uvedené křižovatky nezvládl řízení svého vozidla, přičemž došlo ke střetu přední části mot. vozidla Škoda Octavia, RZ 1C1 1111 se středovým betonovým ostrůvkem

Zdroj: Policie České republiky, 2014, ETŘ

a svislou dopravní značkou č. C 4a „Přikázaný směr objíždění vpravo“. Při dopravní nehodě vznikla hmotná škoda na os. mot. vozidle tov. zn. Škoda Octavia, RZ 1C1 1111, dle odhadu Policie České republiky ve výši cca 10.000,-Kč, ku škodě výše uvedeného řidiče vozidla (řidič-vlastník). Na betonovém ostrůvku a svislé dopravní značce č. C 4a „Přikázaný směr objíždění vpravo“ vznikla hmotná škoda dle odhadu Policie České republiky ve výši cca 10.000,- Kč, ku škodě majitele SÚS Jčk České Budějovice. K jiné škodě ani zranění osob nedošlo.

Technická závada, jako příčina dopravní nehody nebyla na místě ohledáním zjištěna ani uplatněna.

Protože zjištěné skutečnosti nasvědčují tomu, že mohl být spáchaný přečin, byly k objasnění a prověření okolností této věci zahájeny úkony trestního řízení.

Další důležité skutečnosti: Ve věci bude vedeno zkrácené přípravné řízení podle ustanovení § 179a trestního řádu.

podpisová doložka
policejní orgán

Příloha C – Vzor záznamu o sdělení podezření

příslušný útvar Policie České republiky

Číslo jednací

Tábor 1. února 2015

Počet stran: 2

Záznam o sdělení podezření

Podle § 179b odst. 3 trestního řádu sděluji podezření osobě

Zbyněk VODSTRČIL,

narozen 11. listopadu 1985/0001 v TÁBOŘE, stát: ČR, státní příslušnost: ČR

adresa pobytu: Minská č. 01, PSČ 390 05 Tábor, kraj: Jihočeský, stát: ČR,

z přečinu ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 odst. 1 a 2 písm. a) trestního zákoníku

neboť na základě zjištěných skutečností je dostatečně odůvodněn závěr, že

jste dne 1. 1. 2015 okolo 08:00 hodin řídil své vozidlo tov. zn. Škoda Octavia, RZ 1C1 1111 po silnici č. II/111 ulice XX v Táboře, ve směru jízdy ke křižovatce se silnicí č. II/121, ulice XX ve stavu vylučujícím způsobilost, který jste si úmyslně přivodil předchozím požitím alkoholických nápojů (odborným měřením přístrojem Drager bylo dne 1. 1. 2015 v 08:10 hodin zjištěno 2,05 promile a opakovaně v 08:15 hodin 2,15 promile, lékařskému vyšetření spojenému s odběrem biologického materiálu jste se po výzvě odmítl podrobit) a způsobil jste dopravní nehodu, kdy jste při odbočování vlevo ve směru na obec Opařany nezvládl řízení vozidla a přední částí vozidla Škoda Octavia, RZ 1C1 1111 uprostřed křižovatky narazil do betonového ostrůvku a svislé dopravní značky „Příkázaný směr objíždění vpravo“,

tedy jste vykonával ve stavu vylučujícím způsobilost, který jste si úmyslně přivodil vlivem návykové látky, jinou činností, při které jste mohl ohrozit život nebo zdraví lidí nebo způsobit značnou škodu na majetku a uvedeným činem jste způsobil dopravní nehodu.

Zdroj: Policie České republiky, 2014, ETŘ

2. strana
záznamu o sdělení podezření dle §179b odst.3

Při dopravní nehodě vznikla na os. mot. vozidle tov. zn. Škoda Octavia, RZ 1C1 1111 hmotná škoda ve výši přibližně 10.000,-Kč, ku škodě provozovatele vozidla (řidič vlastník) a poškozením betonového ostrůvku a svislé dopravní značky č. C 4a „Příkázaný směr objíždění vpravo“ vznikla hmotná škoda ve výši přibližně 10.000,- Kč, ku škodě majitele SÚS Jčk České Budějovice (IČO). Ke zranění osob nedošlo.

podpisová doložka
policejní orgán

Záznám o sdělení podezření převzal:

Zbyněk Vodstrčil

Dne 1. 2. 2015 v 10:00 hodin.

Zdroj: Policie České republiky, 2014, ETŘ

Příloha D – Vzor zprávy o výsledku zkráceného přípravného řízení

příslušný útvar Policie České republiky

Číslo jednací

Tábor 1. února 2015

Počet stran: 2

Okresní státní zastupitelství

Zpráva o výsledku zkráceného přípravného řízení

Podle § 179c odstavec 1 trestního řádu předkládám zprávu o výsledku zkráceného přípravného řízení proti podezřelému

Zbyněk VODSTRČIL,

nar. 11. 11. 1985/0001 v Táboře, trv. bytem Minská č. 01, 390 05 Tábor, zaměstnání: dělník

z přečinu

ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 odst. 1,2 písm. a) trestního zákoníku

kterého se dopustil tím, že

dne 1. 1. 2015 okolo 08:00 hodin řídil své vozidlo tov. zn. Škoda Octavia, RZ 1C1 1111 po silnici č. II/111 ulice XX v Táboře, ve směru jízdy ke křižovatce se silnicí č. II/121, ulice XX ve stavu vylučujícím způsobilost, který jste si úmyslně přivodil předchozím požitím alkoholických nápojů (odborným měřením přístrojem Drager bylo dne 1. 1. 2015 v 08:10 hodin zjištěno 2,05 promile a opakovaně v 08:15 hodin 2,15 promile, lékařskému vyšetření spojenému s odběrem biologického materiálu jste se po výzvě odmítl podrobit) a způsobil jste dopravní nehodu, kdy při odbočování vlevo ve směru na obec Opařany nezvládl řízení vozidla a přední částí vozidla Škoda Octavia, RZ 1C1 1111 uprostřed křižovatky narazil do betonového ostrůvku a svislé dopravní značky „Příkázaný směr objíždění vpravo“,

tedy vykonával ve stavu vylučujícím způsobilost, který si úmyslně přivodil vlivem návykové látky, jinou činnost, při které mohl ohrozit život nebo zdraví lidí nebo způsobit značnou škodu na majetku a uvedeným činem způsobil dopravní nehodu.

Zdroj: Policie České republiky, 2014, ETŘ

Při dopravní nehodě vznikla na jeho vozidle tov. zn. Škoda Octavia, RZ 1C1 1111 hmotná škoda ve výši přibližně 10.000,-Kč a poškozením betonového ostrůvku a svislé dopravní značky vznikla hmotná škoda ve výši přibližně 10.000,- Kč, ku škodě majitele SÚS Jčk České Budějovice (IČO).

Podezření odůvodňují tyto důkazy:

- Protokol o výsledku podezřelého,
- Úřední záznam o podání vysvětlení dle § 158/6 TŘ - podezřelý,
- Úřední záznam o podání vysvětlení dle § 158/6 TŘ – poškozený,
- vyčíslení škody,
- lékařské zprávy,
- výsledky odborným měření – přístrojem Dräger,
- protokol o lékařském vyšetření při ovlivnění alkoholem,
- úřední záznam o kontrole řidiče podezřelého z požití alkoholu nebo užití JNL,
- úřední záznam hlídky,
- zpráva z místa bydlíště,
- pracovní hodnocení,
- výpis z evidenční karty řidiče,
- opis rejstříků trestů fyzických osob.

podpisová doložka
policejní orgán

Příloha E – Vzorový obsah spisu dopravní nehody realizované ve ZPŘ

příslušný útvar Policie České republiky

Číslo jednací

Tábor 1. ledna 2015

Počet listů: 1

VZOR – obsah spisu (§ 274/1,2 a) TrZ)

Obsah spisu

poř. č.	Věc s označením čeho se týká (jméno osoby)	číslo listu spisu	poznámka
1	Záznam o zahájení úkonů trestního řízení	1	
2	Záznam o sdělení podezření	2	
3	Protokol o výsledku podezřelého	3-4	
4	Úřední záznam dle § 158/6 TR poškozeného	5-6	
5	Úřední záznam dle § 158/6 TR	7-8	
6	Úřední záznam o kontrole řidiče podezřelého z požití alkoholu nebo JNL	9-10	
7	Žádost o vyčíslení škody a zaslání poučení	11-12	
8	Záznam o odborném měření přístrojem Dräger	13	
9	Protokol o lékařském vyšetření při ovlivnění alkoholem	14	(v případě, že je proveden odběr biologického materiálu)
10	Potvrzení o zadržení řidičského průkazu	15	
11	Protokol o nehodě v silničním provozu	16-17	
12	Situační plánec místa dopravní nehody	18	
13	Fotodokumentace	19-20	
14	Zpráva z místa bydliště (podezřelé osoby)	21	
15	Zpráva ze zaměstnání (podezřelé osoby)	22	
16	Výpis z evidenční karty řidiče	23	
17	Opis z evidence rejstříku trestů fyzických osob	24-25	
18	Zpráva o výsledku zkráceného přípravného řízení	26	
19	Ostatní a pomocný spisový materiál	27-29	kopie spisu

podpisová doložka

Zdroj: Policie České republiky, 2014, ETŘ

Příloha F – Bibliografické údaje

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Zbyněk Vodstrčil

Obor: Bezpečnostní studia

Forma studia: Kombinované

Název práce: Dopravní nehoda a zkrácené přípravné řízení

Rok: 2015

Počet stran textu bez příloh: 56

Celkový počet stran příloh: 10

Počet titulů českých použitých zdrojů: 11

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 0

Počet internetových zdrojů: 2

Počet ostatních zdrojů: 14

Vedoucí práce: Mgr. Jaroslav Konečný